

Mark- och miljödomstolen
Nacka tingsrätt
Box 69
131 07 Nacka

Malmö den 29 december 2025

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen avd.4
INKOM: 2025-12-29
MÅLNR: M 10763-25
AKTBIL: 1

ANSÖKAN OM TILLSTÅND ENLIGT MILJÖBALKEN

Sökande: Skanska Industrial Solutions AB
org. nr 556793-1638
Warfvinges väg 25, 112 74 Stockholm

Ombud: Advokat Elisabeth Werner
Advokatfirman Delphi i Malmö AB
Nordenskiöldsgatan 11A
211 19 Malmö
E-post: elisabeth.werner@delphi.se
Tel: 040 660 79 00

Katarina Wallinder och Anna Persson (se administrativa uppgifter i ansökan)
Skanska Industrial Solutions AB

Saken: Ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad
täktverksamhet samt avledning av grundvatten m.m. på fastigheterna
Olunda 4:16 m.fl. i Knivsta kommun.

**OBS! Vissa bilagor till ansökan innehåller känsliga uppgifter och omfattas
av sekretess, se avsnitt 2 i ansökan.**

1. Saken

- 1.1 Skanska Industrial Solutions AB (nedan kallat Skanska) ansöker om tillstånd till fortsatt och utökad täktverksamhet samt vattenverksamhet m.m. på fastigheterna Olunda 4:16, Olunda 5:1, Eggebyholm 5:1 (f.d. Eggebyholm1:1, 2:1, 3:1 och 4:1) och 5:2 i Knivsta kommun.
- 1.2 Den planerade huvudverksamheten (täkt av berg > 25 hektar) ska, i enlighet med 6 § 1 miljöbedömningsförordningen (2017:966) samt 4 kap. 2 § miljöprövningsförordningen (2013:251), antas medföra betydande miljöpåverkan. Detta innebär att det ska göras en specifik miljöbedömning i samband med tillståndsprövningen. Ansökt verksamhet omfattas, likt den pågående, av den lägre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen.
- 1.3 Verksamheten är belägen nordost om Knivsta samhälle, öster om väg E4 i Knivsta kommun, se Figur 1.



Figur 1. Läget för verksamheten (blå cirkel).

2. Sekretess

- 2.1 Förevarande ansökan med bilagor innehåller känsliga uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ("OSL"). Enligt 18 kap. 8 § 2 OSL gäller sekretess för uppgift som lämnar eller kan bidra till upplysning om säkerhets- eller bevakningsåtgärd om det kan antas att syftet med åtgärden motverkas om uppgiften röjs

och åtgärden avser tillverkning, förvaring, utlämning eller transport av pengar eller andra värdeföremål samt transport eller förvaring av vapen, ammunition, sprängämnen, klyvbart material eller radioaktiva ämnen. De uppgifter som framgår av aktuella bilagor omfattas av sekretess enligt ovan. Om förevarande uppgifter röjs kan det innebära att syftet med säkerhetsåtgärden motverkas.

2.2 Vidare innehåller vissa bilagor även känsliga uppgifter som omfattas av sekretess enligt 20 kap. 1 § OSL. Av detta lagrum följer att sekretess gäller för uppgift om en djur- eller växtart som är i behov av skydd och som det finns ett intresse av att bevara i ett livskraftigt bestånd om det kan antas att ett sådant bevarande av arten inom landet eller del av landet motverkas om uppgiften röjs.

2.3 Att sekretessen följer med de uppgifter som nämns i aktuella paragrafer när sådan uppgift lämnas till en annan myndighet kommer till uttryck genom att bestämmelsen inte har begränsats till att gälla uppgifter hos en viss myndighet eller uppgifter i en viss verksamhet. Om en uppgift som omfattas av sekretessbestämmelsen lämnas till en annan myndighet ska således även den mottagande myndigheten tillämpa sekretessbestämmelsen på uppgiften. Bilagor som innehåller känsliga uppgifter som omfattas av sekretess enligt ovan är markerade med rött:

Bilaga B1 Samrådsredogörelse - **Bilaga S2:2** och **S22** (sekretess enligt 18 kap. 8 § OSL)

Bilaga B2 Teknisk beskrivning – **Bilaga T1** (sekretess enligt 18 kap. 8 § OSL)

Bilaga B7 Fågelinventering (sekretess enligt 20 kap. 1 § OSL)

Bilaga C Åtaganden skyddad art (sekretess enligt 20 kap. 1 § OSL)

3. Administrativa uppgifter

3.1 Sökanden och berörda fastigheter

3.2 Sökanden är Skanska Industrial Solutions AB. Ombud för sökanden framgår nedan.

Ombud	<p>Advokat Elisabeth Werner Advokatfirman Delphi Tel: 040-660 79 00 E-post: elisabeth.werner@delphi.se Post: Nordenskiöldsgatan 11 A, 211 19 Malmö</p> <p>Katarina Wallinder Tel 010- 449 00 72 E-post: katarina.wallinder@skanska.se Post: Skanska Industrial Solutions AB Marknadsfunktionen, 405 18 Göteborg</p> <p>Anna Persson Tel: 010-449 69 39 E-post: anna.a.persson@skanska.se Post: Skanska Industrial Solutions AB Marknadsfunktionen, 405 18 Göteborg</p>
--------------	--

3.3 Faktureringsuppgifter

3.4 Fakturering av kostnader för kungörelser etc. i samband med denna prövning sker gärna elektroniskt, se följande adress:

<http://www.skanska.se/Om-Skanska/For-leverantorer/Fakturering/>

Vid användande av pappersfaktura ska den skickas till:

Skanska Industrial Solutions AB
C8193
190 87 Rosersberg

3.5 Vänligen kontakta ombud för att erhålla referens/kodsträng som ska anges på fakturan.

4. Prövningens omfattning och avgränsning

4.1 Gemensam prövning

4.2 Den verksamhet vilken Skanska planerar att bedriva vid anläggningen och vilken omfattas av förevarande ansökan om tillstånd enligt miljöbalken, redogörs för i korthet nedan. Ansökan innefattar utöver täktverksamhet, vattenverksamhet i form av bortledning och uttag av grundvatten, deponi för inert avfall, lagring och återvinning av icke farligt avfall, även verksamheter som omfattas av anmälningsplikt enligt miljöbalken såsom bl.a. produktion av asfalt, betong och biokol.

4.3 Syftet med verksamheten är att producera förädlade bergmaterialprodukter och återvinna produkter för den regionala bygg- och anläggningsmarknaden samt omhänderta icke-farligt avfall, som inte lämpas för återvinning, genom deponering.

Produktionen av bergmaterial innefattar bl.a. loss hållning och krossning och bearbetning. Den ansökta verksamheten bedöms omfattas av tillstånds- och anmälningsplikt enligt miljöprövningsförordningen (2013:251) ("MPF") i enlighet med vad som anges nedan.

Tabell 1. Verksamhetskoder som den ansökta verksamheten bedöms omfattas av enligt miljöprövningsförordningen.

Verksamhetskod	§ i Miljöprövningsförordningen	Beskrivning i enlighet med Miljöprövningsförordningen (ej fullständig)	Aktuell del av verksamheten
10.11 Tillståndsplikt B	4 kap. 2 §	Täkt av berg med ett verksamhetsområde som är större än 25 hektar.	Uttag och förädling av bergmaterial.
90.310 Tillståndsplikt B	29 kap. 22 §	Deponera icke-farligt avfall.	Deponering av inert avfall.
90.30 Tillståndsplikt B	29 kap. 48 §	Lagra icke-farligt avfall som en del av att samla in det, om mängden avfall vid något tillfälle är 1. mer än 30 000 ton och avfallet ska användas för byggnads- eller anläggningsändamål.	Lagring av schaktmassor, jord, betong och asfalt etc. utan bearbetning.
10.50 Anmälningsplikt C	4 kap. 6 §	Anläggning för sortering eller krossning av berg, naturgrus eller andra jordarter 2. utanför område som omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser, om verksamheten bedrivs på samma plats under en längre tid än trettio kalenderdagar under en tolv månadersperiod.	Sortering och krossning av entreprenadberg.
90.100 Anmälningsplikt C	29 kap. 40 §	Gäller för att återvinna mer än 10 000 ton icke-farligt avfall per kalenderår genom mekanisk bearbetning.	Återvinning av schaktmassor, jord, betong och asfalt etc. Tillverkning anläggningsjord.
90.141 Anmälningsplikt C	29 kap. 34 §	För att återvinna icke-farligt avfall för anläggningsändamål på ett sätt som kan förorena mark, vattenområde eller grundvatten, om föroreningsrisken är ringa.	Anläggning av insynsvall.
26.150	14 kap. 17 §	Asfaltverk 2. som ställs upp utanför område med detaljplan eller områdesbestämmelser i mer än 90 kalenderdagar under en tolv månadersperiod.	Tillverkning av asfalt.
26.110 Anmälningsplikt C	14 kap. 13 §	Anläggning för tillverkning av mer än 500 ton 1. betong eller lättbetong per kalenderår, eller 2. varor av betong, lättbetong eller cement per kalenderår.	Tillverkning av betong (befintligt).
40.60 Anmälningsplikt C	21 kap. 11 §	Anläggning för förbränning med en total installerad tillförd effekt av 1. mer än 500 kilowatt men högst 20 megawatt, om annat bränsle används än enbart fossil eldningsolja eller biogen eller fossil bränslegas,	Tillverkning av biokol (Det finns ingen enskild verksamhetskod för tillverkning av biokol i MPF. Därför anges verksamhetskoden för produktionsmetoden).

- 4.4 Till följd av att mer än 10 ton, dock alltid mindre än 50 ton, sprängmedel kommer hanteras vid varje enskilt sprängtillfälle omfattas den pågående och den ansökta verksamheten av den lägre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen.
- 4.5 Den ansökta verksamheten omfattar även bortledning av grundvatten från täktområdet varför Skanska även ansöker om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.
- 4.6 **Utvinningsavfall**
- 4.7 Förordning (2013:319) om utvinningsavfall är inte tillämplig för ansökt verksamhet, då verksamheten inte ger upphov till utvinningsavfall vid produktionen av förädlade bergmaterialprodukter.
- 4.8 Allt material som uppstår vid produktionen används. Inom Skanskas täktverksamhet uppkommer olika typer av bergmaterial och massor (t.ex. avbaningsmassor). Skanskas strävan är att allt sådant material ska nyttjas. Strävan efter att använda allt material är förenlig med hushållningsprincipen enligt miljöbalkens portalparagraf samt 2 kap. miljöbalken (1998:808). Skanska har sålunda inte någon avsikt att göra sig av med något bergmaterial eller massor eller någon del av något sådant material eller sådana massor. Därmed saknas ett kvittblivningssyfte och materialen och massorna faller därmed utanför avfallsdefinitionen i 15 kap. 1 § miljöbalken. Huvuddelen av de lösa jordmassor som avbanas avses nyttjas i produktionen. De avbaningsmassor som inte avyttras som produkt nyttjas som konstruktionsmaterial för t.ex. vallar eller för efterbehandlingen av täktverksamheten. Inom täktverksamheten förekommer sedimentationsdammar. Det finmaterial som sedimenterar i sådana dammar (s.k. sediment) uppkommer indirekt i verksamheten och ska därför inte ses som ett utvinningsavfall.
- 4.9 **Kulturmiljölagen**
- 4.10 Skanska har anpassat brytningsområdet så att ett skyddsavstånd om 30 m hålls gentemot de kända fornlämningarna L1941:5014 och L1941:9018 (Lägenhetsbebyggelse, torplämning och stensträng) belägna i den östra delen av verksamhetsområdet. Utifrån Länsstyrelsens yttrande i samrådet (2025-06-20, dnr 1915-2024, se Bilaga S2:1 till samrådsredogörelsen, Bilaga B1) bedöms inte tillstånd till ingrepp i fornlämning enligt 2 kap. kulturmiljölagen vara erforderligt. Anläggande av ny sedimentationsdamm (benämnd S2 i exploateringsplan M101) sker i nära anslutning till, men berör inte direkt, en övrig kulturhistorisk lämning L1943:5858 (hård).
- 4.11 **Biotopskydd**
- 4.12 Befintligt dike i östra delen av verksamhetsområdet bedöms omfattas av det generella biotopskyddet. Nya sedimentationsdammar avses anläggas vid sidan av diket och avser inte beröra diket, någon dispens enligt de generella biotopskyddsbestämmelserna bedöms härmed inte behövas. Den befintliga större sedimentationsdammen kommer att avvecklas och avskärmas från befintligt dike. Hanteringen av befintlig damm kommer att ske och hanteras separat i annan ordning och ingår inte som en del i denna ansökan.

4.13 **Artskydd**

4.14 Revlummer

4.15 En mindre förekomst av revlummer¹ har noterats i naturvärdesobjekt 8 vid genomförd Naturvärdesinventering, se Bilaga B5. Denna förekomst kommer att försvinna om ansökt brytning kommer till stånd. En särskild utredning om förekomst av revlummer i närområdet har härav genomförts, se Bilaga B6. Av denna utredning framgår att revlummer är en mycket allmän art regionalt och nationellt. Eftersom den av allt att döma även trivs i närområdet kring Olunda, bedöms inte förlust av enstaka plantor i naturvärdesobjekt 8 ha någon betydelse för att upprätthålla revlummerpopulationerna på, för arten, gynnsamma nivåer. Detta gäller såväl i det lokala perspektivet som regionalt och nationellt. Det bedöms inte heller föreligga någon risk att kontinuerlig ekologisk funktion, med avseende på revlummer i landskapet, påverkas.

4.16 Av den ovan nämnda utredningen framgår det att det är helt osannolikt att revlummer som art skulle påverkas av den ansökta verksamheten även om enstaka individer i verksamhetsområdet grävs upp. I miljökonsekvensbeskrivningen bedöms det därför inte nödvändigt att söka om dispens från artskyddet för att ta bort den aktuella förekomsten. Det krävs enligt praxis en risk för påverkan på den skyddade artens bevarandestatus i ett område för att förbuden i 9 § artskyddsförordningen (2007:845) ska aktualiseras. Ansökt verksamhet medför inte någon beaktansvärd risk som innebär att upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus i området skulle försvåras. Om domstolen, trots resonemanget ovan, skulle vara av annan uppfattning yrkar Bolaget reservationsvis att artskyddsdispens ska meddelas för uppgrävning av revlummer inom verksamhetsområdet. Skäl för dispens föreligger då det inte finns någon annan lämplig lösning och då dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd.

4.17 Groddjur

4.18 Förekomst av groddjur, mindre vattensalamander och vanlig groda, har noterats inom befintligt och planerat verksamhetsområde i befintliga sedimentationsdammar (naturvärdesobjekt 21a och 21b), se Naturvärdesinventering Bilaga B5. Utifrån inventeringsresultaten bedömdes det som troligt att mindre vattensalamander reproducerar sig i den norra dammen (naturvärdesobjekt 21a). Förekomst av vanlig padda har noterats i lövsumpskog (naturvärdesobjekt 13) söder om befintligt brytningsområde. Inga förekomster av groddjur har noterats inom den utökade delen av verksamhetsområdet i nordväst. Groddjur lämnar som regel sina lekvatten under sensommar och höst och söker sig till övervintringsplatser i terrestra miljöer. Goda övervintringsmöjligheter finns i skogsområdena ca 200 meter öster om sedimentationsdamarna, utanför befintligt och ansökt verksamhetsområde, vilket framgår av PM avseende förekomst av revlummer samt övervintringsplatser för groddjur, Bilaga B6. Nya sedimentationsdammar kommer att anläggas väster om befintliga dammar på yta som inte bedömts utgöra övervintringsmiljöer för groddjur.

4.19 Då varken reproduktions- eller övervintringsområde för groddjur kommer att beröras av den ansökta verksamheten bedöms inte förbuden i 9 § artskyddsförordningen aktualiseras avseende groddjur.

¹ Revlummer är, liksom samtliga arter av familjen Lycopodiaceae, fridlysta enligt 9 § artskyddsförordningen i hela landet.

- 4.20 Fåglar
- 4.21 En fågelinventering har gjorts inom och i anslutning till planerat verksamhetsområde, se Bilaga B7. Av denna framgår att huvuddelen av de fågelarter som noterats inte bedöms påverkas av ansökt verksamhet. Kolonier av backsvala noterades på två platser (boplatser i materialupplag) inom den aktiva verksamheten. Verksamhetens aktiva drift är sannolikt en förutsättning för att backsvala ska finnas i området. För backsvala bedöms ingen påverkan på bevarandestatus ske så länge aktiva häckväggar inte utsätts för direkt ingrepp under perioden 1 maj – 15 september. Vidare kommer nya häckväggar tillskapas för framtida kolonier genom att fortsatt täktverksamhet bedrivs i liknande utformning och omfattning eller styr backsvälorna till en särskild plats i tåkten genom att lägga upp materialhögar med rätt fraktioner som får vara orörda under ovan nämnda period. Skanska har definierat ett åtagande gällande backsvala, se avsnitt 10 nedan. I övrigt åtar sig Skanska de skyddsåtgärder avseende fågellivet som anges i Bilaga C (sekretess).
- 4.22 Skanska bedömer utifrån detta att förbuden i artskyddsförordningen inte aktualiseras avseende fåglar.
- 4.23 Skydds- och kompensationsåtgärder
- 4.24 Skanska har låtit utföra naturvärdesinventeringar som redogörs för kort ovan samt mer utförligt i MKB och tillhörande Bilagor B5, B6, B7 och B8. Av dessa framgår att de berörda naturvärdena och skyddade arter som genom planerad brytning försvinner eller påverkas på annat sätt inte innebär påverkan på möjligheten att bibehålla en gynnsam bevarandestatus. De biologiska värden som tas i anspråk är inte så höga att krav på kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § p. 3 miljöbalken, är befogade. Enligt förarbetena till 16 kap. 9 § p. 3 miljöbalken (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 209) har det betydelse hur allvarligt intrång som verksamheten medför vid bedömningen av om krav ska ställas på kompensationsåtgärder. Vid denna bedömning ska hänsyn även tas till vilken nytta ett krav på åtgärder skulle medföra. Enligt förarbetena bör det i första hand ställas krav på skadeförebyggande åtgärder enligt 2 kap. miljöbalken, och om dessa inte räcker kan det bli aktuellt att föreskriva om kompensationsåtgärder (a. prop. s. 18). I förevarande fall medför inte verksamheten något allvarligt intrång med hänsyn till de förhållandevis låga naturvärdena som råder på platsen. Den begränsade påverkan från verksamheten utgör inte något allvarligt intrång i allmänna intressen. Det finns mot bakgrund av ovan inte skäl att utreda eventuella kompensationsåtgärder i det aktuella fallet. Härtill bör tilläggas att Skanska kommer att genomföra de skyddsåtgärder som framgår av denna ansökan med tillhörande bilagor som innebär att påverkan på de få naturvärden och skyddade arter som identifierats inom verksamhetsområdet blir liten. Härigenom säkerställs att en gynnsam bevarandestatus bibehålls.
- 5. Domstolens behörighet**
- 5.1 Prövningen omfattar ansökan om tillstånd till täktverksamhet, återvinning, deponi för inert avfall, tillverkning av asfalt, betong och biokol, samt vattenverksamhet. Enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken ska ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Rör ansökan även sådant ärende som annars skulle ha prövats av en förvaltningsmyndighet eller kommun får mark- och miljödomstolen pröva frågan om ärenden avser samma verksamhet, jfr 21 kap. 3 § miljöbalken. Domstolen är således behörig att pröva ansökt verksamhet i dess helhet.

6. Bakgrund och behovet av verksamheten

6.1 Inledning

6.2 Skanska är en av landets största bergmaterialproducenter och förser både interna och externa kunder med olika typer av produkter. Skanska bedriver ett stort antal täktverksamheter samt asfalt- och betonganläggningar runt om i Sverige. Bergråvaran kommer ofta från Skanskas egna täkter, men utgörs också av återvunnet material. Produkterna som säljs används bland annat till produktion inom asfalt- och betongindustrin samt väg- och anläggningsarbeten.

6.3 På platsen, Olunda bergtäkt, bedriver Skanska i dagsläget täkt- och återvinningsverksamhet samt betongtillverkning. Täktverksamhet har bedrivits vid Olunda sedan 1990-talet. Verksamheten utgjordes ursprungligen av två täkter där Swerock var verksamhetsutövare för täkten på fastigheten Olunda 5:1. Skanska bedrev intilliggande täktverksamhet på fastigheterna Olunda 4:16 och Eggebyholm 5:1 (f.d. Olunda 4:1, Eggebyholm 1:1, 2:1, 3:1 och 4:1) och 5:2. Skanska övertog 2008 täktverksamheten på Olunda 5:1 från Swerock. De bägge täkterna drivs idag gemensamt som en verksamhet.

6.4 Täkten i Olunda är idag den enda bergtäkten i drift inom Knivsta kommun och är därmed viktig för materialförsörjningen av lokala bygg- och anläggningsprojekt i kommunen. Bergmaterialet på platsen har god teknisk kvalitet och lämpar sig för de flesta användningsområden, däribland till betong- och asfaltproduktion. Från täkten i Olunda sker leveranser av ballast- och betongprodukter inte bara till den lokala marknaden i Knivsta kommun utan även till norra Stockholmsområdet, samt mot Uppsala. Bergtäkten i Olunda har över tid varit mycket viktig för den lokala och regionala materialförsörjningen och försörjt bygg- och anläggningsprojekt med nödvändiga råvaror. Det finns i närområdet stor efterfrågan på bergmaterial och omhändertagande av schaktmassor, se Behovsanalys - Olunda, [Bilaga B3](#).

6.5 Gällande miljötillstånd är begränsade till 30 juni 2027 respektive 30 juni 2028, se [Bilaga E](#), och Skanska har för avsikt att utveckla verksamheten vid Olunda bergtäkt genom att samlokalisera täkt, betong-, asfaltproduktion, återvinnings- och deponiverksamhet (deponi för inert avfall) samt ha möjlighet till produktion av biokol. Detta ger en god möjlighet till hushållning med material samt möjligheter att styra användningen av materialet så att bergmaterial av rätt kvalitet för ändamålet används. För att kunna genomföra utvecklingen av verksamheten ansöker Skanska om ett nytt samlat tillstånd enligt miljöbalken.

6.6 Nedan ges en kort sammanfattning gällande behovet av bergmaterial och cirkulära flöden av material, för en utförligare redovisning se Bilaga B3.

6.7 Allmänt om bergmaterial

6.8 För att kunna bygga hus, infrastruktur och andra anläggningar är det nödvändigt med tillgång på bergmaterial. Det finns idag ett stort och ökande behov av bergmaterial i Sverige exempelvis för infrastrukturprojekt så som om- och nybyggnation av vägar och järnvägar, samt andra anläggningsarbeten, inklusive tillverkning av asfalt och betong, se figur 2. Tillgången på berg att krossa är i princip obegränsad men förekomsten av lämpliga bergförekomster är begränsade främst på grund av materialkvalitet, avstånd till försörjningsområdet, samt andra intressen i form av bostäder, natur- och kulturvärden med mera.

där de uppkommer eller så görs det på annan närliggande anläggning med kapacitet för lagring, krossning, sortering etc. såsom en befintlig bergtäkt.

- 6.13 I bygg- och anläggningsprojekt uppkommer också massor som inte uppenbart kan nyttjas på plats eller på närliggande plats vilket gör att projektet behöver göra sig av med massorna och då klassas massorna ofta som avfall. Massorna kan fortfarande vara lämpliga för bygg- och anläggningsändamål, men de kan behöva lagras och/eller bearbetas i avvaktan på annan användning. De massor som inte lämpar sig för bygg- och anläggningsändamål behöver slutligen läggas på deponi, men målet enligt avfallshierarkin är att så lite avfall som möjligt ska läggas på deponi.
- 6.14 Genom att cirkulera avfall från bygg- och anläggningsarbeten skapas en form av kretslopp som använder så lite som möjligt av jordens resurser. Det är viktigt att avfall som uppstår hanteras på ett miljö- och hälsomässigt säkert sätt.
- 6.15 Bestämmelserna i miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska bland annat tillämpas så att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en långsiktigt god hushållning tryggas, och återanvändning och återvinning liksom annan hushållning med material, råvaror och energi främjas så att ett kretslopp uppnås.

7. Behov av bergmaterial och masshanteringsanläggningar i Stockholm och Uppsala län

- 7.1 Knivsta kommun är enligt Statistiska centralbyråns (SCB) beräkningar en av de kommuner i Sverige som förväntas växa procentuellt mest fram till 2040. Knivsta kommun beräknas enligt SCBs prognoser ha en befolkningstillväxt på 17 % mellan 2024-2040.³ För att möta den prognosticerade befolkningstillväxten inom försörjningsområdet finns ett behov av att trygga en långsiktig och robust materialförsörjning för att kunna bygga nya bostäder, infrastruktur, övrig samhällsservice som skolor och förskolor, samt för reparationsarbeten. Bergtäkten i Olunda kan därmed förväntas ha en fortsatt samhällsviktig funktion genom att tillgodose bygg- och infrastruktursatsningar med material. Bergmaterialet i Olunda har god teknisk kvalitet och lämpar sig för de flesta användningsområden, däribland till betong- och asfaltproduktion.
- 7.2 Knivsta kommun har tillsammans med Håbo, Sigtuna och Upplands-Bro kommuner tagit fram en gemensam avfallsplan för åren 2023-2030. I planen anges att kommunerna tillsammans är föregångskommuner för det hållbara, cirkulära samhället, där avfall betraktas som en resurs. Syftet med avfallsplanen är att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen samt minska avfallets miljö- och klimatpåverkan. Genom att etablera en utökad återvinningsverksamhet på samma plats som en deponi för inert avfall och ballastproduktion bedömer Skanska att intentionerna i den kommunala avfallsplanen 2023-2030, gällande möjligheten att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen samt minska avfallets miljö- och klimatpåverkan, kan mötas på ett ändamålsenligt sätt.
- 7.3 I Stockholms län har en regional masshanteringsstrategi tagits fram av Länsstyrelsen Stockholm tillsammans med Region Stockholm, Storsthlm, Trafikverket och Stockholms Stad under 2023.⁴ Av underlag till rapporten framgår att mängden överskottsmassor som uppstår i regionens bygg- och anläggningsprojekt under perioden 2021-2030 och som har

³ Statistiska centralbyrån (SCB). Den framtida befolkningen i Sveriges län och kommuner 2024-2040. Demografiska rapporter 2024:3. [Hämtad 2025-02-27]

⁴ Länsstyrelsen Stockholm, 2023. Strategi för hantering av massor i Stockholms län. [Hämtad 2025-08-25]

ballastkvalitet är ca 16,3 miljoner ton per år.⁵ I den regionala masshanteringsplanen konstateras sammanfattningsvis att den samlade mottagningskapaciteten hos befintliga anläggningar inte klarar att ta emot alla de massor som genereras vid byggande i regionen och att det finns behov av ytterligare masshanteringsanläggningar.

- 7.4 Sammantaget ser Skanska att det finns ett mycket stort behov och efterfrågan av att säkerställa platser för tillfällig lagring och återvinning av avfallsklassade massor som uppkommit vid olika bygg- och anläggningsprojekt i området både ur ett kommunalt och regionalt perspektiv. Syftet är att på ett effektivt sätt kunna lagerhålla dessa och vidareförädla massorna till samma eller andra bygg- och anläggningsprojekt för att öka de cirkulära flödena och uppnå en god resurshållning.
- 7.5 I dagsläget körs stora mängder överskottsmassor långväga sträckor till deponier i andra län, vilket medför ökade klimatutsläpp, samt ökade kostnader för entreprenader och infrastrukturprojekt. En begränsad regional deponikapacitet medför dessutom ökat beroende av befintliga deponier, vilket ökar känslighet för eventuella driftstörningar inom dessa. Detta kan också förväntas ha en hämmande effekt på den regionala utvecklingen. Målsättningen är att mängden massor som deponeras över tid ska minska i takt med att återvinningsgraden ökar. Av ovanstående framgår det att det finns ett betydande behov av deponi- och återvinningsanläggningar i området.
- 7.6 Platsen har valts utifrån de samordningsvinster som kan uppnås genom samlokalisering av bergtäkt, deponi- och återvinningsverksamhet. Samlokaliseringen möjliggör utnyttjande av befintlig infrastruktur och de logistikkedjor som redan i dagsläget finns etablerade för bergtäkten och nuvarande återvinningsverksamhet vilket också gynnar miljön genom att bl.a. minska transporter och transportsträckorna. Samlokaliseringen skapar dessutom ytterligare möjligheter till effektivisering av transportflödet, då avfallslämnare har möjlighet att ta med sig bergmaterial eller återvunnet material i samband med returtransporten.
- 7.7 **Alternativa lokaliseringar**
- 7.8 En lokaliseringsutredning har utförts och denna ingår som Bilaga B4 till ansökan. Utredningsområdet har huvudsakligen bestämts av två faktorer: 1) avsättnings- och marknadsområde för aktuella produkter och tjänster, att platsen är lämplig i förhållande till var efterfrågan finns och 2) närhet till större transportvägar (i detta fall E4).
- 7.9 En utgångspunkt i lokaliseringsutredningen är att hitta en plats för den samlade ansökta verksamheten dvs bergtäkt, återvinning, deponi mm som omfattas av ansökan. Avgörande för lokalisering av en bergtäkt är att berggrunden är tekniskt duglig, dvs att det finns rätt förutsättningar i berggrunden för att producera det ballastmaterial som det finns ett behov av. Härutöver behöver lokaliseringen uppfylla grundläggande krav på exempelvis transportmöjligheter och avstånd till avsättningsområdet. Andra faktorer som betraktas är skyddsavstånd till närboende, motstående intresse i övrigt såsom natur, kultur mm. Utifrån kartstudier och ovanstående förutsättningar identifierades två andra möjliga lokaliseringar, Funbo samt Grindtorp, vilka båda i en första grov urvalsprocess kan anses ha likvärdiga möjligheter.
- 7.10 Huvudalternativet Olunda är redan exploaterat för bergtäkt mm och fördelarna med en redan etablerad maskinpark, etablerade brytfronter, upplagsytor, byggnader V/A-installationer och liknande teknisk infrastruktur framför en exploatering av en jungfrulig plats är uppenbara och har redovisats tidigare i denna utredning. Verksamheten vid

⁵ Ecoloop, 2022. Kartläggning av massor och masstransporter i Stockholms län. [Hämtad 2025-08-25]

Olunda har kunnat bedrivas utan betydande konflikter med motstående intressen, och en utökning enligt ansökan bedöms medföra begränsad och acceptabel ytterligare påverkan. Den ansökta verksamheten inkluderar även återvinningsverksamhet, samt mottagning och deponering av inerta avfallsmassor. Återvinning och deponi i kombination med övrig verksamhet medför att området används mer rationellt och resurseffektivt än om dessa delar lokaliseras till olika platser. Samordningsvinsten med att ta emot material för återvinning och deponering är också en avgörande faktor jämfört med att etablera en renodlad bergtäkt på en ny plats. Deponeringen är tänkt att ske inom befintligt tillståndsgivet brytningsområde. Deponeringen kommer också att utgöra en del i efterbehandlingen av bergtäkten.

- 7.11 I lokaliseringsutredningen har det gjorts en värdering av de jämförda alternativen och Olunda är det alternativ som med marginal erhåller högst poäng, d v s är bäst lämpat, vid en samlad värdering av de tre alternativen.
- 7.12 Som anges i avsnitt 6.4 är täkten i Olunda belägen inom ett bergsområde som enligt SGU har hög kvalitet. Kvaliteten på berget bekräftas också av Skanskas egen undersökning av området, (se avsnitt 4.6 i den Tekniska beskrivningen Bilaga B2 samt Behovsutredningen Bilaga B3 till ansökan). Samordningsvinsten med att driva bergtäkt, asfalt- och betongproduktion samt kunna ta emot, återvinna eller deponera material är mycket stort vid Olunda bergtäkt.
- 7.13 Sammanfattningsvis medför de alternativa lokaliseringarna Funbo och Grindtorp större bedömd risk för negativ påverkan för närboende och omgivande miljö. Den samlade bedömningen är därmed att fortsatt och utökad verksamhet i Olunda utgör den bästa lokaliseringen för ansökt verksamhet med bergtäkt och sidoverksamheter i Knivstaregionen.

8. Yrkanden

8.1 Yrkanden enligt 9 kap. miljöbalken

8.2 Skanska yrkar att Mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd till och med 31 december 2041 till ansökt verksamhet, inom det verksamhetsområde som angett på ritning M101 i Bilaga A2 till ansökan, enligt 9 kap. miljöbalken bestående i;

1. fortsatt och utökad täkt av berg och morän inklusive krossning och sortering, med ett totalt uttag av 14 000 000 ton och ett årligt uttag om maximalt 1 000 000 ton,
2. tillverkning av asfalt med en årlig produktion om maximalt 150 000 ton,
3. tillverkning av betong med en årlig produktion om maximalt 40 000 m³,
4. tillverkning av biokol,
5. deponi för inert avfall med en total volym om 7 000 000 ton och en maximal årlig deponering om 400 000 ton,
6. att föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning årligen återvinna maximalt 250 000 ton returafalt och betong,
7. att föra in, tillfälligt lagra och genom mekanisk bearbetning årligen återvinna maximalt 250 000 ton övrigt icke-farligt avfall,

8. att ta emot, tillfälligt lagra och genom krossning och sortering årligen hantera 500 000 ton entreprenadberg, samt

9. att återvinna totalt 55 000 m³ avfall för anläggningsändamål vid anläggande av insynsvall.

8.3 Yrkanden enligt 11 kap. miljöbalken

8.4 Skanska yrkar vidare att Mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd till ansökt verksamhet enligt 11 kap. miljöbalken bestående i

10. att bortleda allt till brytområdet inläckande grundvatten till recipient,

11. att i övrigt utföra och bibehålla de anläggningar, dammar, brunnar och ledningar m.m. som erfordras för verksamhetens bedrivande,

12. att årligen ta ut maximalt 10 000 m³ grundvatten för betongproduktion,

13. fastställer arbetstiden för vattenverksamheten till tio (10) år från den dag tillståndet tagits i anspråk, samt

14. bestämmer den tid, enligt 24 kap. 18 § tredje stycket miljöbalken inom vilken anspråk på ersättning med anledning av oförutsedda skador av vattenverksamhet ska framställas, till fem (5) år räknat från utgången av den av domstolen bestämda arbetstiden.

8.5 Reservationsvis framställt yrkande om dispens från artskyddsförordningen

15. Skanska bedömer att dispens från artskyddsförordningen inte är behövlig, men för det fall mark- och miljödomstolen anser att sådan dispens är nödvändig för genomförandet av den ansökte verksamheten yrkar Skanska reservationsvis att sådan dispens för borttagande av revlummer (*Lycopodium annotinum*) meddelas enligt 15 § artskyddsförordningen.

8.6 Generella yrkanden

8.7 Skanska yrkar även att mark- och miljödomstolen

16. Föreskriver villkor i enlighet med Skanskas förslag nedan.

17. Godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B.

18. Fastställer den ekonomiska säkerhetens belopp, enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken, till 7 100 000 kr för fullgörandet av efterbehandling av verksamheten enligt 16 kap. 3 § miljöbalken.

19. Förordnar att meddelat tillstånd får tas i anspråk för ansökt verksamhet, med bortseende från utökat areellt brytområde, även om domen inte har vunnit laga kraft enligt 22 kap. 28 § miljöbalken, så kallat verkställighetsförordnande.

8.8 Samtliga yrkanden ovan, p. 1-19, framställs i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i denna huvudinlaga jämte bilagor.

9. Förslag till villkor

9.1 Villkorsförslag

9.2 Skanska föreslår att följande villkor ska gälla för verksamheten:

Allmänt villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i målet.

Villkor för tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Begränsning av området

2. Verksamhetsområdet och brytningsområdet ska märkas ut på väl synligt sätt och med varaktiga markeringar under hela verksamhetstiden.
3. Brytning av berg får ske inom den på exploateringsplanen M101 markerade gränsen för brytningsområde och brytning får ske till nivå +23 (RH 2000).

Ljudnivå vid bostäder och arbetstider

4. Buller från verksamheten, inklusive transporter inom verksamhetsområdet, ska begränsas och får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostad än nedanstående värden.

Dag kl. 06 - 18	50 dB(A)
Kväll, kl. 18 - 22	45 dB(A)
Lör-, sön- och helgdag kl. 06 - 18	45 dB(A)
Natt, kl. 22 - 06	40 dB(A)

Arbetsmoment som typiskt sett kan ge upphov till momentana ljudnivåer över 55 dB(A) får inte utföras natt kl. 22-06. Kontroll av buller ska ske så snart det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, samt i samband med befogade klagomål efter tillsynsmyndighetens begäran.

Mätning och uppföljning av buller ska ske genom immissionsmätningar och/eller närfältsmätningar och beräkningar.

5. Verksamheten får bedrivas under helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 06-22 om inte annat följer av nedan.

Borrning, sprängning och skutknackning får bedrivas helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 06-18.

Tillverkning av biokol, asfalt och betong och tillhörande transporter får bedrivas dygnet runt även helgdagar.

Mindre bullrande verksamhet såsom underhåll samt in- och utleveranser av material i övrigt till och från verksamheten får ske dygnet runt, även helgdagar.

Vibrationer och luftstötsvågor

6. Markvibrationer, till följd av sprängning, får uppgå till högst 4 mm/s i vertikalled uttryckt som toppvärde i sockel på bottenvåning vid bostäder. Om begränsningsvärdet 4 mm/s överskrids är villkoret ändå uppfyllt om åtgärd vidtas och förnyade mätningar vid nästkommande tre sprängningar visar att begränsningsvärdet innehålls. Sprängningsinducerade vibrationer får dock inte överskrida 6 mm/s vid bostäder.

Kontroll ska ske genom mätning i enlighet med svensk standard, för närvarande SS 460 48 66:2011. Mätpunkter ska i övrigt framgå av kontrollprogram.

7. Luftstötstågor, till följd av sprängning, ska uppgå till högst 120 Pa (uttryckt som frifältsvärde) vid bostäder. Om begränsningsvärdet 120 Pa överskrids är villkoret ändå uppfyllt om åtgärd vidtas och förnyade mätningar vid nästkommande tre sprängningar visar att begränsningsvärdet innehålls. Luftstötståga får dock inte överskrida 150 Pa vid bostäder.

Mätning ska ske i enlighet med svensk standard för närvarande SS 02 52 10. Mätpunkter ska i övrigt framgå av kontrollprogram

Damning

8. Damning från verksamhetens olika moment ska begränsas. Dammbekämpning ska ske med, men inte begränsat till, vattenbegjutning.

Deponi för inert avfall

9. Deponering får uppgå till en högsta höjd av +50 (RH 2000).
10. Följande avfallsslag får deponeras på anläggningen.

Avfallsslag	Avfallskod
Jord- och schaktmassor	17 05 04 och 20 02 02
Mineraler t.ex. sand och sten	19 13 02 och 19 12 09
Muddermassor	17 05 06

Avfall i form av betong m.m. med avfallskoderna 10 13 14 och 17 01 01, 17 01 02, 17 01 03, 17 05 04 17 05 08, 19 12 09 och 20 02 02 får användas för konstruktionsändamål i deponin.

Återvinning

11. Avfallstyper med de avfallskoder som anges i tabell 5.5.2 i Bilaga B2 (Teknisk beskrivning) får tas emot och återvinnas på anläggningen.
12. Följande avfallsslag får tas emot för återvinning för anläggningsändamål vid anläggande av insynsvall inom verksamhetsområdet.

Avfallsslag	Avfallskod
Jord- och schaktmassor	17 05 04 och 20 02 02
Mineraler t.ex. sand och sten	19 13 02 och 19 12 09

Asfalttillverkning

13. Asfaltverket ska vara försett med utrustning för stoftavskiljning. Filtret ska vara dimensionerat och underhållet så att effektiv stoftavskiljning sker.

Utsläpp till vatten

14. Det vatten som samlas upp från verksamhetsområdet ska passera sedimentationsdamm med oljeavskiljande funktion.
15. Halt i utgående vatten till recipient från sedimentationsdamm får som *kalenderårsmedelvärde* inte överstiga följande gränsvärden:

Parameter	Kalenderårsmedelvärde (mg/l)
Oljeindex	1
Kväve (N-total)	7
Suspenderat material	25
Bly (Pb)	0,03
Koppar (Cu)	0,05
Zink (Zn)	0,3

Årsmedelvärdena ska baseras på minst fyra representativa prover uttagna jämnt fördelade över året, om tillsynsmyndigheten inte medger annat. Provtagning ska även ske av pH och konduktivitet samt eventuella ytterligare parametrar som bestäms i kontrollprogrammet.

Efterbehandling

16. Senast två år innan verksamheten beräknas upphöra ska verksamhetsutövaren inge en slutlig efterbehandlingsplan till tillsynsmyndigheten.

9.3

Vattenverksamhet

17. Inom brytningsområdet får grundvattennivån som lägst sänkas till nivån +21 (RH 2000).

Kontroll

18. Ett förslag till kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk.

Delegationsvillkor

19. Skanska föreslår vidare att mark- och miljödomstolen överlåter, med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken, åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov föreskriva ytterligare villkor beträffande följande.

D1. Utöver angivna avfallstyper i villkor 10 får bolaget efter tillsynsmyndighetens godkännande även ta emot och deponera inert avfall med motsvarande egenskaper som angetts i villkor 10 samt avseende villkor 11 ta emot och återvinna andra typer av avfall med motsvarande egenskaper som anges i villkor 11.

D2. Besluta om ytterligare villkor för efterbehandling utifrån villkor 16.

9.4 **Motivering av villkorsförslag**

Förslagen till villkor är i enlighet med praxis, anpassad till förutsättningarna i föreliggande ärende. Vidare motiveras ett par av villkorsförslagen särskilt nedan.

9.5 Villkorsförslag 4 och 5

9.6 Föreslagna villkor innebär att Skanska måste innehålla de ljudnivåer som följer av Naturvårdsverkets gällande vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller⁶. Det är visat genom bullerutredningen att angivna arbetsmoment för dag-, kvälls- och nattetid kan ske så att föreslagna begränsningsvärden för buller innehålls. Borrning, sprängning och skutknackning föreslås för aktuell verksamhet utföras dagtid och begränsas ytterligare genom att villkorsförslag som föreskriver helgfria vardagar kl. 06-18.

9.7 En stor del av verksamheten kommer att bedrivas helgfria vardagar kl. 06-22, men verksamheten skulle lida skada av att vara helt begränsad till dessa tider för all verksamhet. Asfalt och betong är färskvaror och tillverkas i princip för direkt avhämtning, varför tillverkning behöver kunna ske vid behov dygnet runt på helgfria vardagar och med möjlighet till tillverkning även på helger. Även bergmaterialleveranser sker bland annat till vägunderhåll som av säkerhetsskäl måste ske då så lite trafik som möjligt är ute på vägarna (d.v.s. nätter). Ofta påbörjas även vägarbeten på större vägar tidigt på morgonen för att hinna med så lång sträcka som möjligt innan morgontrafiken blir för tät. Vägarbete måste även ske under årstid då väglaget till övervägande del är torrt eller i vart fall fritt från snö.

9.8 Det är grundläggande att ett villkor för arbetstider tillåts utgå från samma tid för natt som i Naturvårdsverkets vägledning för industri- och annat verksamhetsbuller kl. 22-06. Villkorsförslaget måste också ses i ljuset av den ytterst begränsade nytta för miljön och människors hälsa som ett mer restriktivt villkor för arbetstider skulle medföra. Ett mer restriktivt villkor kan inte anses vara rimligt i förhållande till den konkurrensnackdel som Skanska skulle drabbas av om inte föreslagna arbetstider kan medges.

9.9 Villkorsförslag 6 och 7

9.10 Riktvärden enligt svensk standard finns för sprängningsinducerade luftstöt vågor och vibrationer i bostadshus (Svensk Standard SS 460 48 66:2011 "Vibrationer och stöt – Riktvärden för spränginducerade vibrationer i byggnader" och Svensk Standard SS 02 52 10 "Vibration och stöt – Sprängningsinducerade luftstöt vågor – Riktvärden för byggnader"). Begränsning av tillåtna nivåer för vibrationer och luftstöt våg utgår i praxis utifrån hänsyn till människors upplevelse. Frågan om nivåer för vibrationer och luftstöt våg har varit uppe för prövning i flera fall där man från domstolens sida föreskrivit villkor med begränsningsvärden men där det finns möjlighet att vidta rättelse med hänsyn till att överträdelse av villkor är straffsanktionerat. Vad gäller vibrationer och luftstöt våg kan det med hänsyn till bl.a. geologin (sprickor i berget) finnas oförutsedda förutsättningar och omständigheter som gör att villkoret överskrids vid något enstaka tillfälle. Skanska hänvisar till Mark- och miljödomstolens vid Umeå tingsrätt avgörande av den 4 juli 2025 i mål M 2440-24 där domstolen föreskrev ett liknande villkor avseende vibrationer som sökanden föreslagit i denna ansökan.

9.11 De av Skanska föreslagna nivåerna för vibrationer och luftstöt våg är i enlighet med rådande praxis och innebär en rimlig avvägning mellan störningar och kostnader. Enligt den riskutredning, Bilaga B11, som Skanska har låtit ta fram som underlag för ansökan

⁶ Naturvårdsverkets rapport 6538.

förväntas vibrationsnivån 4 mm/s normalt innehållas, men högre nivåer kan uppkomma vid enstaka sprängtillfälle och särskilda skyddsåtgärder behöver vidtas i delområden.

9.12 Villkorsförslag 10 och 11

9.13 Skanska föreslår att villkor om vilka avfallstyper som får tas emot för återvinning och deponering ska föreskrivas. Då avfallskoder kan ändras och det kan finnas framtida behov av att ta emot andra typer av avfall med motsvarande karaktär anser Skanska att det ska finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att besluta om detta enligt föreslaget delegationsvillkor, D1.

9.14 Villkorsförslag 13

9.15 Ansökt täktverksamhet ger främst upphov till suspenderat material och kväve i utgående vatten. Skanska föreslår därför begränsningsvärden för utsläpp till vatten, med avseende på vattenkvalitet, i form av årsmedelvärden avseende suspenderat material, samt kväve. Utöver detta föreslår Skanska även begränsningsvärden för metaller och oljeindex.

10. Åtaganden

10.1 Skanska åtar sig i övrigt till skydd för omgivande miljö och människors hälsa att vidta följande åtgärder.

1. En utökning av dammsystemet för bortledning av vatten från brytningsområdet avses ske inom tre år från ianspråktagandet av beviljat nytt tillstånd, se teknisk beskrivning Bilaga B2 och i enlighet med dimensionering som presenterats i den hydrogeologiska utredningen, Bilaga B9.
2. Innan återvinningsytan för övrigt icke-farligt avfall tas i anspråk ska aktuell etapp ha hårdgjorts genom asfaltering eller motsvarande. Innan ianspråktagande av ytan ska också en separat sedimentationsdamm med uppsamlade dikessystem vara anlagt. Utbyggnad av ytan kommer ske etappvis, se teknisk beskrivning Bilaga B2.
3. Till skydd för kulvertering på mark (på fastigheten Olunda 3:1 m.fl., ned till utloppet i Storån) direkt nedströms verksamheten kommer utflödet till recipient från sedimentationsdamm att regleras till maximalt 30 l/s, detta utifrån dagens situation med den trängsta (dimensionerande) sektionen av kulverteringen med en kapacitet på 120 l/s (se Bilaga C, sektion I, i Bilaga B9). Skulle en renovering av kulvertsystemet göras kan utflödet anpassas efter detta.
4. Grundvattennivåer och grundvattenkvalitet ska följas upp genom regelbunden kontroll av nivå i grundvattenobservationsrör, minst två gånger per år, i enlighet med 42 § NFS 2004:10⁷. I tillägg ska grundvattennivåer kontrolleras i jord i ett närliggande naturvärdesobjekt 9 (Bilaga B5). Placering av kontrollpunkter och mätfrekvens ska anges i kontrollprogram.
5. Allt inkommande avfall ska vägas, okulärt kontrolleras och journalföras. Samtliga massor som tas emot för deponering ska även ha genomgått en grundläggande karaktärisering enligt deponeringsföreskriften (NFS 2004:10) krav om kontroll och provning.

⁷ Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall.

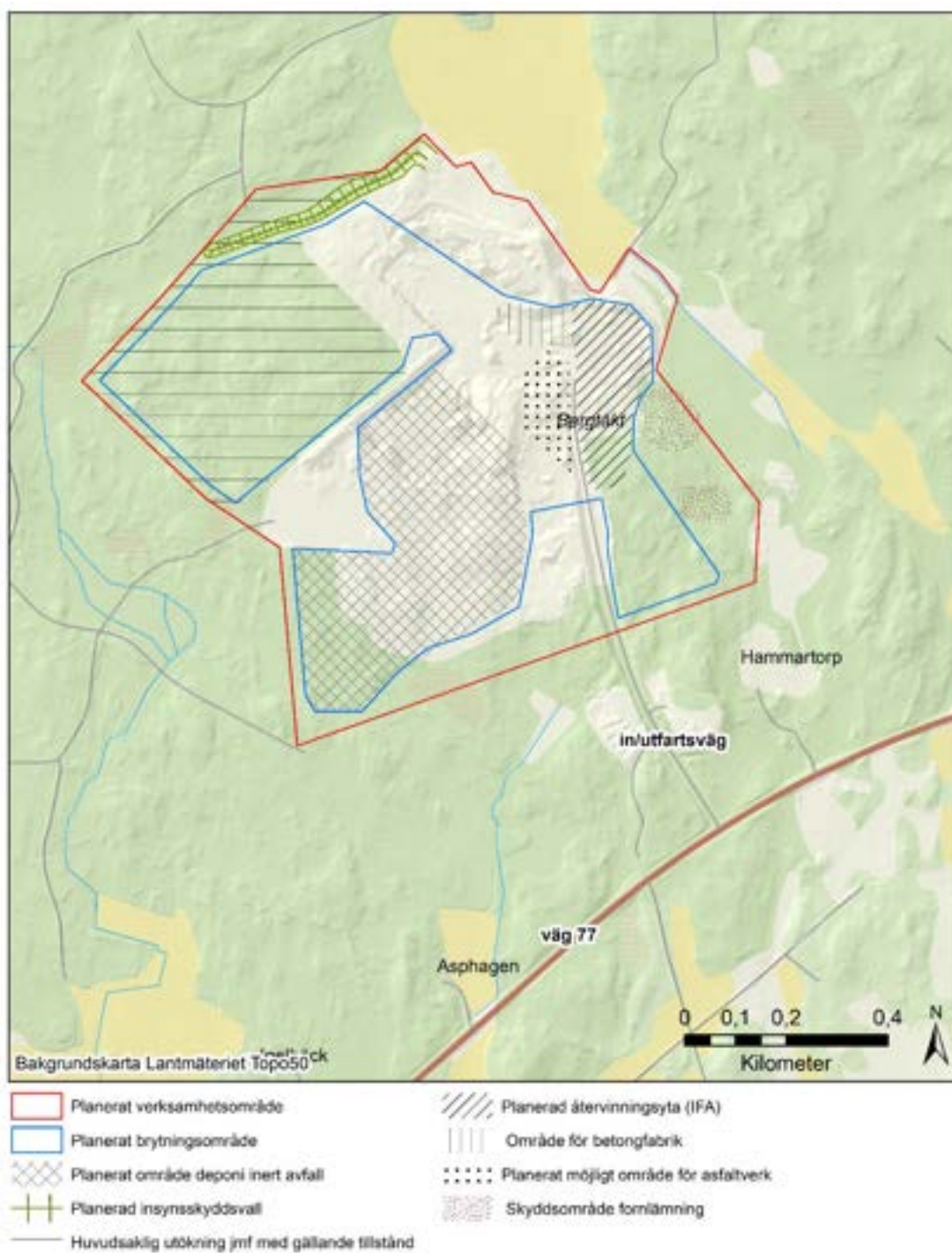
6. Kontrollmätning av vibrationer och luftstötstång ska ske vid bostadshus i samband med varje produktionssprängning. Mätning ska ske enligt gällande svensk standard. Mätpunkter anges i kontrollprogram.
7. Vid samtidig krossning kvällstid, med både återvinningskrossning och bergkrossning inom vissa etapper enligt bullerutredningen, kommer åtgärder att vidtas i enlighet med de förslag som anges i bullerutredningen, Bilaga B10, så att begränsningsvärden för buller kvällstid kommer att innehållas.
8. Omgivningspåverkan i form av buller vid den mest utsatta bebyggelsen föreslås kontrolleras om det genomförs någon förändring i verksamheten som kan antas ge förhöjda bullernivåer vid bebyggelsen. I tillägg föreslås kontroll av buller genomföras i verksamheten i samband med uppstart av den ansökta verksamheten och senast inom två år från det att ett eventuellt nytt tillstånd har tagits i anspråk.
9. Drivmedel och övriga miljö- och hälsofarliga kemiska produkter samt farligt avfall, lagras och hanteras så att risken för att spill och läckage i omgivningen minimeras. Flytande kemiska produkter, bitumen och bioljor undantaget, och flytande farligt avfall förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym eller i ADR-klassad drivmedelstank.
10. Under backsvalornas häckningsperiod 1 maj-15 september kommer inte ingrepp ske där backsvalor häckar. Årlig okulär kontroll föreslås ske av förekomst av häckning av backsvalor inom verksamhetsområdet. Skanska åtar sig vidare de skyddsåtgärder avseende fågellivet som anges i Bilaga C (sekretess).
11. För att gynna groddjur och vedlevande insekter under drift och efterbehandling anläggs faunadepåer med död ved inom verksamhetsområdet, i anslutning till det utökade brytområdet, samt i anslutning till sedimentationsdammar för täktverksamheten.

11. Ansökt verksamhet

11.1 Inledning

- 11.2 Skanska ansöker om tillstånd till fortsatt och utökad täktverksamhet, återvinningsverksamhet, deponi för inert avfall, fortsatt drift av betongfabrik, samt etablering av asfaltverk och biokolsanläggning. Det totala verksamhetsområdet, se Bilaga A2 Exploateringsplankarta, som omfattar samtliga ansökta verksamheter omfattar totalt ca 91 ha. Ansökan omfattar verksamhet fram till och med 31 december 2041. För att bedöma påverkan från den ansökta verksamheten, som underlag för Bilaga B, miljökonsekvensbeskrivningen, har ett antal utredningar tagits fram, bland annat har den samlade bullerpåverkan utretts, se Bilaga B10.
- 11.3 Ett program för egenkontroll av verksamheten finns idag upprättat och detta kommer att revideras utifrån förutsättningarna i ett eventuellt nytt tillstånd.
- 11.4 Inför avslut av den samlade verksamheten finns en översiktlig plan för efterbehandling, se Bilaga A3. Verksamhetsområdet föreslås att återgå till naturmark och/eller verksamhetsområde efter avslutad verksamhet samtidigt som det även lämnas med

förutsättningar som kan bidra till och möjliggöra biologisk mångfald. Vissa efterbehandlingsåtgärder kan göras successivt där så är möjligt.



Figur 3. Översikt ansökt verksamhet.

11.5 Följande avsnitt beskriver översiktligt den ansökta verksamheten. En mer utförlig beskrivning av verksamheten lämnas i Bilaga B2, teknisk beskrivning.

11.6 **Täktverksamhet**

11.7 Täktverksamheten kommer att bedrivas på likande sätt som i dagsläget och omfattar de huvudsakliga arbetsmomenten avbaning, borrning, sprängning, skutknackning, krossning och siktning, lastning och interna transporter, lagerhållning. Färdiga bergmaterialprodukter hämtas av kund eller levereras internt till betongfabrik och eventuellt framtida asfaltverk.

11.8 Ansökan omfattar tillstånd till ett maximalt uttag om 14 miljoner ton berg. Vidare omfattar ansökan, i syfte att kunna leverera till tillfälliga större projekt, ett maximalt årligt uttag av 1 miljon ton bergmaterial. Förväntat normalt uttag bedöms omfatta ca 500 000 ton bergmaterial per år. Som jämförelse så har produktionen av bergmaterial de senaste åren varierat mellan ca 200 000 – 500 000 ton.

11.9 Brytningen kommer att som lägst ske till nivå +23 meter (RH2000) och kommer att ske inom det för täkten angivna brytområdet.

11.10 För att minimera störning till följd av sprängning för närboende föreslår Skanska att det anges begränsningsvärden vid bostadshus avseende vibrationer och luftstöt våg till följd av sprängning. Skanska föreslår att vibrationer till följd av sprängning normalt inte ska överstiga 4 mm/s och aldrig överstiga 6 mm/s vid bostadshus.

11.11 En riskanalys för sprängning i den planerade bergtäckten har tagits fram som underlag till ansökan, se Bilaga B11. Av utredningen framgår att hänsyn behöver tas vid sprängning i nordväst för att föreslagna begränsningsvärden för bostadshus ska kunna innehållas vid närmast liggande bostäder i nordväst samt för att riktvärde enligt svensk standard ska innehållas vid ett objekt i sydost.

11.12 Utförd bullerutredning, se Bilaga B10, visar att åtgärder behöver vidtas vid krossning kvällstid om både återvinningskrossning och bergkrossning sker samtidigt med nuvarande uppställningsplats för krossanläggningen för berg. Åtgärder kommer att vidtas i enlighet med de förslag som anges i bullerutredningen, Bilaga B10, så att begränsningsvärden för buller kvällstid kommer att innehållas.

11.13 Det planerade uttaget av berg i området innebär att inläckande grundvatten och ytvatten behöver ledas bort från området för att verksamheten ska kunna bedrivas i torrhet, se vidare under avsnitt 11.28 ff nedan.

11.14 **Sevesoverksamhet**

11.15 Sprängämnen hanteras i täktverksamheten i samband med loss hållning av berg (sprängning). Vid varje enskilt sprängningstillfälle används mer än 10 ton men alltid mindre än 50 ton sprängmedel, vilket innebär att den pågående och ansökt verksamheten omfattas av den lägre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen (Lag (1998:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor). Ett handlingsprogram, se Bilaga D, och en riskinventering (sekretess) för Sevesoverksamheten, se Bilaga T1 till Bilaga B2 Teknisk beskrivning, bifogas ansökan.

11.16 **Återvinning av entreprenadberg och icke farligt avfall**

11.17 Material för återvinning tas emot i verksamhetsområdet enligt nu gällande tillstånd. Ansökan omfattar en fortsatt och utökad hantering av entreprenadberg samt återvinning av icke farligt avfall. Utökningen avser både de årliga mängderna och vilka typer av massor som avses kunna tas emot på anläggningen. Syftet med återvinningsverksamheten är att

material och massor i försörjningsområdet som annars skulle deponeras, i stället kan återvinnas för olika bygg- och anläggningsändamål.

- 11.18 Ansökan omfattar möjlighet att ta emot och återvinna upp till 250 000 ton asfalt och betong per år, samt ta emot och återvinna 250 000 ton övrigt icke farligt avfall per år. Utöver detta omfattar ansökan en möjlighet att ta emot och bearbeta upp till 500 000 ton entreprenadberg per år.
- 11.19 För hantering av övrigt icke-farligt avfall anordnas en separat hårdgjord återvinningsyta i östra delen av verksamhetsområdet. Storleken på återvinningsytan uppgår till ca 4 ha. Avrinning från ytan kommer att ledas via egen sedimentationsdamm med oljeavskiljare vidare via täktens dammsystem innan avledning till recipient.
- 11.20 Återvinningsverksamheten innebär mottagning, lagring, bearbetning och utleverans av jord, sten och liknande material, asfalt, betong, tegel, klinker och keramik, samt ris och stubbar etc. Bearbetning kan ske genom krossning, våt- och torrsiktning, flisning och tillverkning av anläggningsjord.
- 11.21 Efter ett återvinningsförfarande bestående i mottagning, lagring, bearbetning och sortering kan det återvunna materialet återförsäljas till marknaden eller nyttiggöras inom verksamhetsområdet. Syftet med återvinningsverksamheten är att tillverka produkter från bearbetade avfallsfraktioner enligt teknisk standard (CE-märkning), t.ex. utsorterad sten som kan nyttjas för halkbekämpning. Detta görs genom att de återvunna produkterna genomgår ett så kallat end of waste-förfarande och därmed kan produkt-klassas, vilket sker i dialog med tillsynsmyndigheten.
- 11.22 Externa avfallsmassor som tas in på verksamhetsområdet ska kontrolleras. Syftet är att säkerställa att verksamheten efterlever de skyldigheter som finns i lagstiftning, tillstånd, andra beslut för verksamheten m.m. samt att säkerställa att massorna inte är olämpliga att hantera och förvara ur miljö-, hälso- och kvalitetssynpunkt samt att återvinningen av dem inte försvåras tekniskt. Mottagningskontrollen beskrivs mer ingående i den Tekniska beskrivningen, se Bilaga B2.
- 11.23 **Deponi för inert avfall**
- 11.24 Den ansökta verksamheten omfattar även anläggande och drift för deponi för inert avfall för att återfylla del av tidigare brytområde för täktverksamhet. Syftet med den planerade deponiverksamheten är att deponera det avfall som inte bedöms kunna återvinnas eller återanvändas.
- 11.25 Den ansökta verksamheten omfattar deponering av totalt 7 miljoner ton inert avfall. Den årliga mottagningen och deponeringen av inerta massor planeras att uppgå till maximalt 400 000 ton per år. Huvuddelen av de massor som kommer tas emot för deponering kommer att utgöras av jord- och schaktmassor som uppkommit som överskottsmassor vid bygg- och anläggningsarbeten i regionen och som har tekniska egenskaper som gör att de är mindre lämpade för återvinning, t.ex. ler- och siltmaterial.
- 11.26 För att förstärka de naturliga förhållandena avses en konstgjord geologisk barriär att anläggas som en tillkommande skyddsåtgärd. Den geologiska barriären planeras att anläggas etappvis inom deponiområdet. Den färdiga deponiytan avses att utformas med diken i deponins ytterkanter som möjliggör uppsamling av nederbörd och dagvatten även efter avslutande av verksamheten.

- 11.27 Vid mottagning av avfall för deponering har Skanska förebyggande mottagningskontroll i syfte att uppfylla Deponeringsföreskrifternas (NFS 2004:10) krav om kontroll och provning.
- 11.28 **Grundvattenbortledning, vattenuttag och övrig vattenavledning**
- 11.29 Det planerade uttaget av berg i området innebär att inläckande grundvatten och ytvatten behöver ledas bort från området för att verksamheten ska kunna bedrivas i torrhet. För att utreda påverkan på grundvattenförhållanden och eventuell påverkan på allmänna och enskilda intressen har Skanska låtit göra en hydrogeologisk utredning, se Bilaga B9.
- 11.30 Vattenhantering i bergtäkten sker genom att pumpgruppar anläggs inom brytområdet. Pumpen installeras normalt några meter under lägsta täktbottennivå. Ansökan omfattar bortledning av grundvatten ner till nivå +21 (RH 2000), vilket är två meter under lägsta brytdjup. I pumpgrupperna samlas inläckande grundvatten, samt den nederbörd som faller över täkten. Från pumpgrupperna pumpas vattnet därefter till sedimentationsdammar i verksamhetsområdets östra del innan vattnet avrinner vidare via öppna diken och åkerdräneringar mot nordost, vilka mynnar i Storån.
- 11.31 Grundvattenbortledningen från verksamheten har i den hydrogeologiska utredningen, se Bilaga B9 avsnitt 6.5, beräknats till ca 4,8 l/s (ca 151 000 m³ /år), vid fullt utbruten täkt⁸. Det tillkommer en nettonederbörd på ca 9,4 l/s (ca 298 000 m³ /år), varvid totalt ca 14,2 l/s (ca 449 000 m³ /år) vatten behöver avledas. Detta kan jämföras med den totala avledningen i dagsläget som är ca 8,4 l/s (ca 267 000 m³ /år).
- 11.32 Vattenuttag sker till betongfabriken vid fyra pumpbrunnar inom verksamhetsområdet. Det totala uttaget från dessa brunnar är 10 000 m³/år, vilket även ingår i ansökan för vattenverksamhet. Pumpbrunnarnas lägen är inom det samlade brytningsområdet för täktverksamheten och är belägna i nära anslutning till betongtillverkningen, se vidare om detta i den hydrogeologiska utredningen, Bilaga B9.
- 11.33 **Betong-, asfalt- och biokoltillverkning**
- 11.34 Skanska avser att fortsätta att bedriva produktion av betong på samma plats inom verksamhetsområdet som idag. Betong består till största delen av krossat stenmaterial. Täktmaterialet i Olunda uppfyller kraven för helkrossad ballast till betong och kan således nyttjas vid betongtillverkning. I betongfabriken blandas ballast, bindemedel som t.ex. cement eller alternativa bindemedel, vatten och tillsatsmedel.
- 11.35 Årsproduktionen av betong beräknas maximalt uppgå till 40 000 m³ betong. Betongproduktion kommer normalt att ske helgfria vardagar kl. 04.30-18, men för att möta kunders behov kan tillverkning och transporter i vissa fall även ske kvälls- nattetid och helger. Betong är en färskvara och leverans till kund sker direkt efter tillverkning.
- 11.36 Ansökan omfattar etablering och drift av ett mobilt eller stationärt asfaltverk inom verksamhetsområdet. Asfalt består till ca 94 % av stenmaterial och resten är i huvudsak bindemedel (i huvudsak bitumen). Delar av bindemedlet bitumen kan också bytas ut mot ett förnybart biobindemedel. Stenmaterialet kan till största delen tas från bergtäkten i Olunda, vilket bidrar till att minska de interna transporterna.

⁸ Flödet motsvarar ett medelvärde över längre tid och vid fullt utbruten täkt. Variation i nederbörd och temperatur ger, förutom en variation i nettonederbörden över brytområdet, en fluktuation i omgivande grundvattennivåer vilket medför en viss variation i grundvatteninläckage till täkten.

- 11.37 Det asfaltverk som tidigare varit uppställt i tåkten har avyttrats, men kan på sikt komma att ersättas med ett nytt stationärt eller mobilt asfaltverk.
- 11.38 Årsproduktionen av asfalt beräknas i normalfallet att vara ca 100 000 ton i det fall asfalttillverkning sker i tåkten, men kan vid stora projekt komma att uppgå till maximalt 150 000 ton per år. Asfalt är en färskvara och tillverkas i princip för direkt avhämtning.
- 11.39 Ansökan omfattar också möjlighet att etablera en produktionsanläggning för biokol inom verksamhetsområdet. Den biokolspanna som bedöms vara aktuell för etablering och drift på anläggningen är en Biomaccon-panna på 250-400 kW med s.k. kontinuerlig produktionsprocess, alternativt motsvarande biokolpanna från annan leverantör. I det fall en annan leverantör väljs kan den installerade tillförda effekten komma att överstiga 500 kW. Effekten kommer dock oavsett vilket leverantör som väljs att underskrida 20 MW.

12. Referenssystem

- 12.1 Bifogade kartor, se Bilaga A1-A3, redovisas i koordinatsystem SWEREF 99 TM och i höjdsystemet RH 2000.

13. Lokalisering och omgivningsbeskrivning

13.1 Inledning

- 13.2 Följande kapitel beskriver översiktligt den ansökte verksamhetens lokalisering och omgivningsförhållanden. En mer utförlig beskrivning lämnas i miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B.

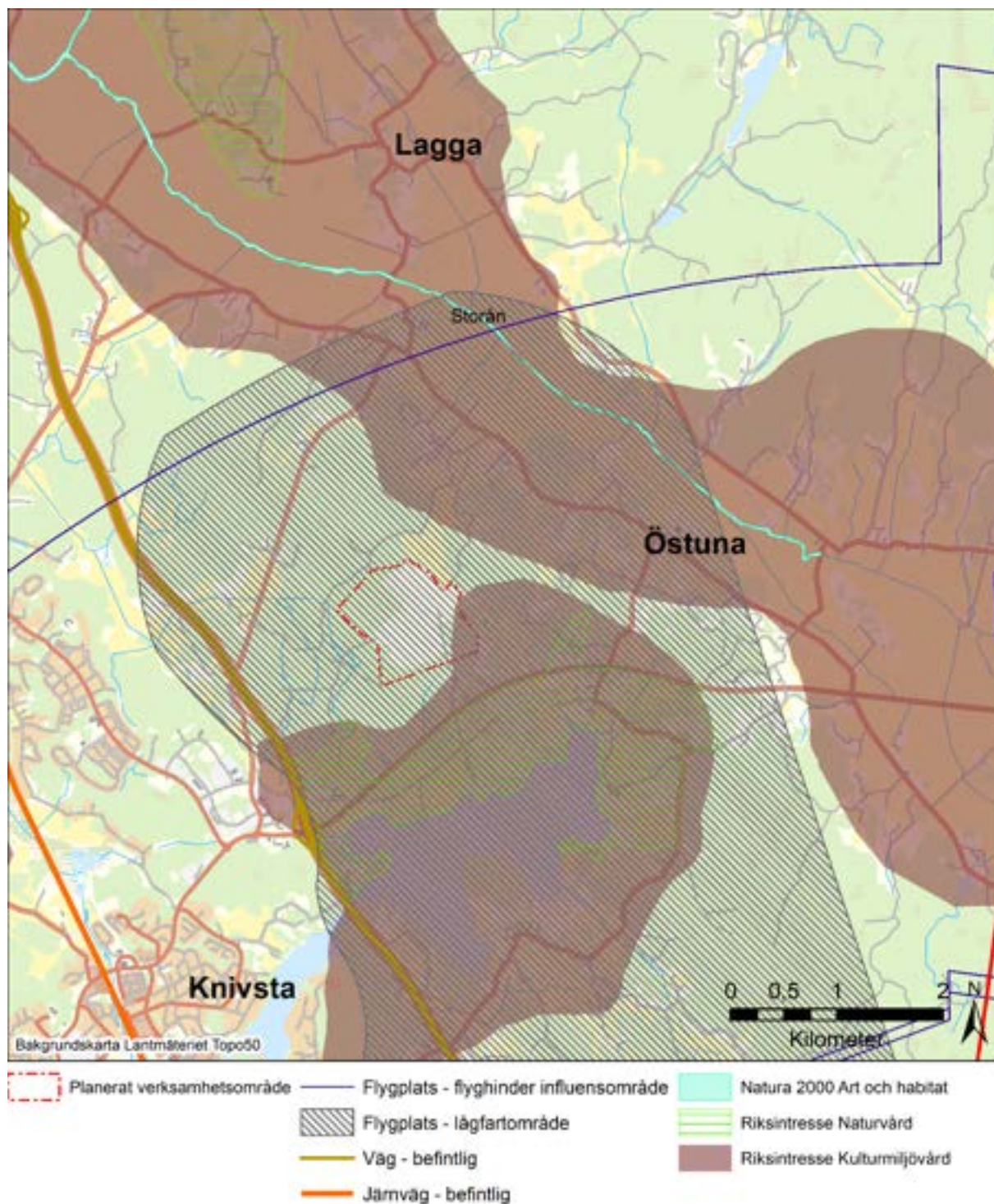
- 13.3 Verksamheten är belägen nordost om Knivsta samhälle, ca 1,5 km öster om väg E4 i Knivsta kommun. Det utökade verksamhetsområdet omfattas idag av skogsmark. Inom den pågående verksamheten bedriver Skanska idag bergtäkt, betongtillverkning och återvinningsverksamhet.

13.4 Riksintressen och planförhållanden

- 13.5 Pågående och ansökt verksamhet ligger inom influensområde flyghinder och lågfartsområde av riksintresse för Stockholm-Arlanda flygplats samt inom MSA-område för Uppsala flygflottilj, se figur 4 nedan.

- 13.6 Pågående och ansökt verksamhet berör riksintresseområde för kulturmiljö enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, Landskapet kring Valloxen och Säbysjön. Riksintresseområdet utgörs av en fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som tillsammans med sockencentrum, kyrkomiljö, herrgårdsmiljö och kommunikationsmiljö ovanligt tydligt och pedagogiskt visar bebyggelsens förändring från förhistorisk till historisk tid. Norr om verksamheten finns ytterligare område av riksintresse för kulturmiljö, Storåns och Sävjaåns dalgångar.

- 13.7 Inget riksintresseområde av bevarandevärden för natur eller friluftsliv, enligt 3 kap 6 § miljöbalken, berörs direkt av pågående eller ansökt verksamhet. Nedströms verksamheten finns ett Natura 2000 område, Sävjaån-Funbosjön, som är ett förgrenat åsystem med en större sjö på Uppsalaslätten. Området hyser utter och flera skyddsvärda fiskarter. Åsträckan har ovanligt få vandringshinder. Söder om pågående och ansökt verksamhet finns område av riksintresse för naturvård, Valloxen med omgivning.

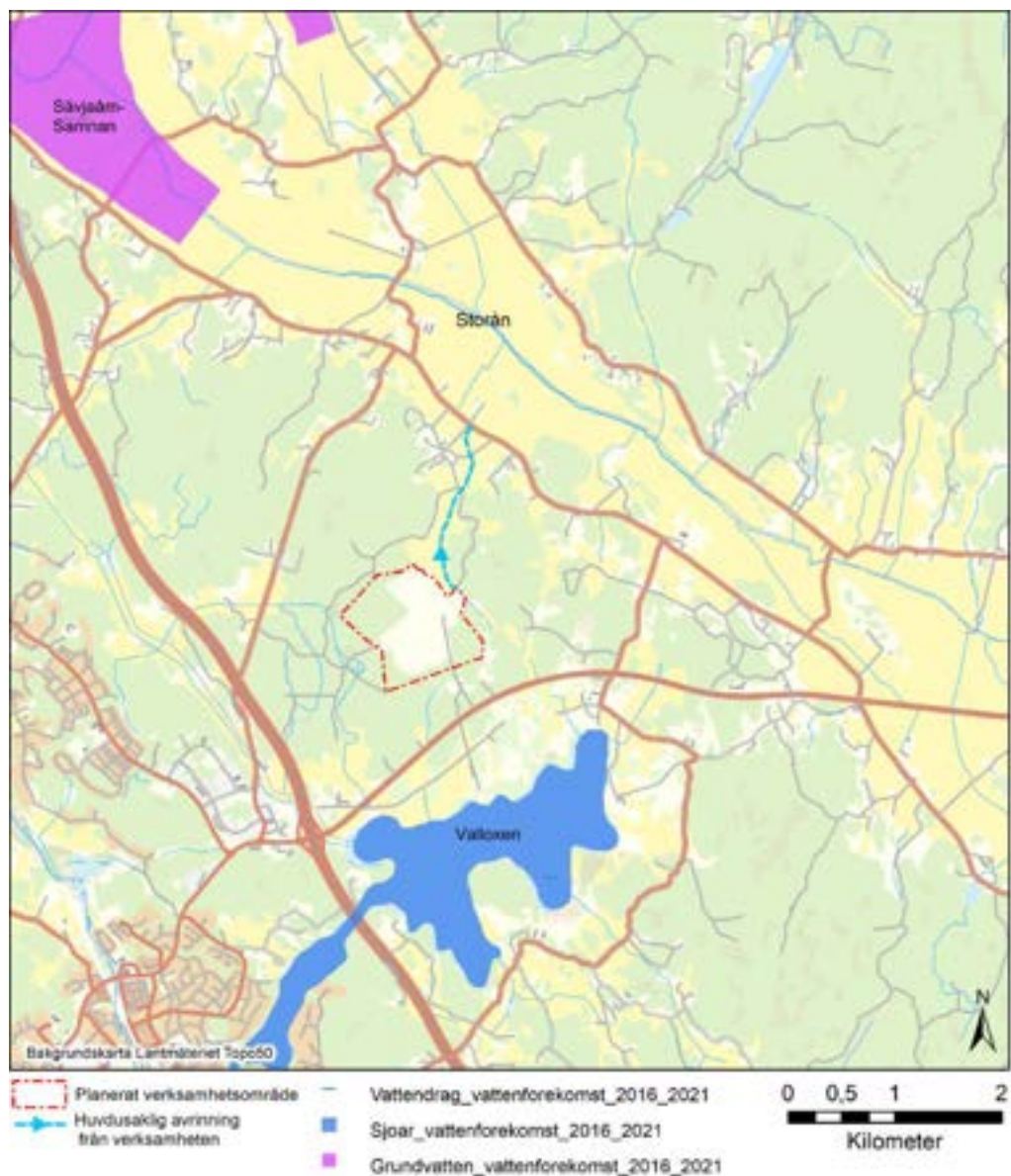


Figur 4. Rikssintresseområden. MSA-område för Uppsala flygflottilj täcker hela kart-
utsnittet och visas därmed inte.

- 13.8 Inga skyddade områden såsom naturreservat eller strandskyddade områden berörs. Befintligt dike i östra delen av verksamhetsområdet bedöms dock omfattas av det generella biotopskyddet.
- 13.9 Kommunfullmäktige i Knivsta kommun antog 13 december 2017 den översiktsplan som idag är gällande. Inga särskilda rekommendationer har angetts för området för befintlig och ansökt verksamhet. Kommunen har också en rad andra styrande dokument, som till exempel kommunens trafikstrategi, grönstrukturplan och kulturmiljöprogram. Som

underlag för grönstrukturplanen har en klassningskarta tagits fram för att underlätta en likvärdig bedömning av exploaterings lämplighet och påverkan på naturvärden, rekreativa värden och ekosystemtjänster. Ansökt verksamhet berör inga utpekade höga naturvärden.

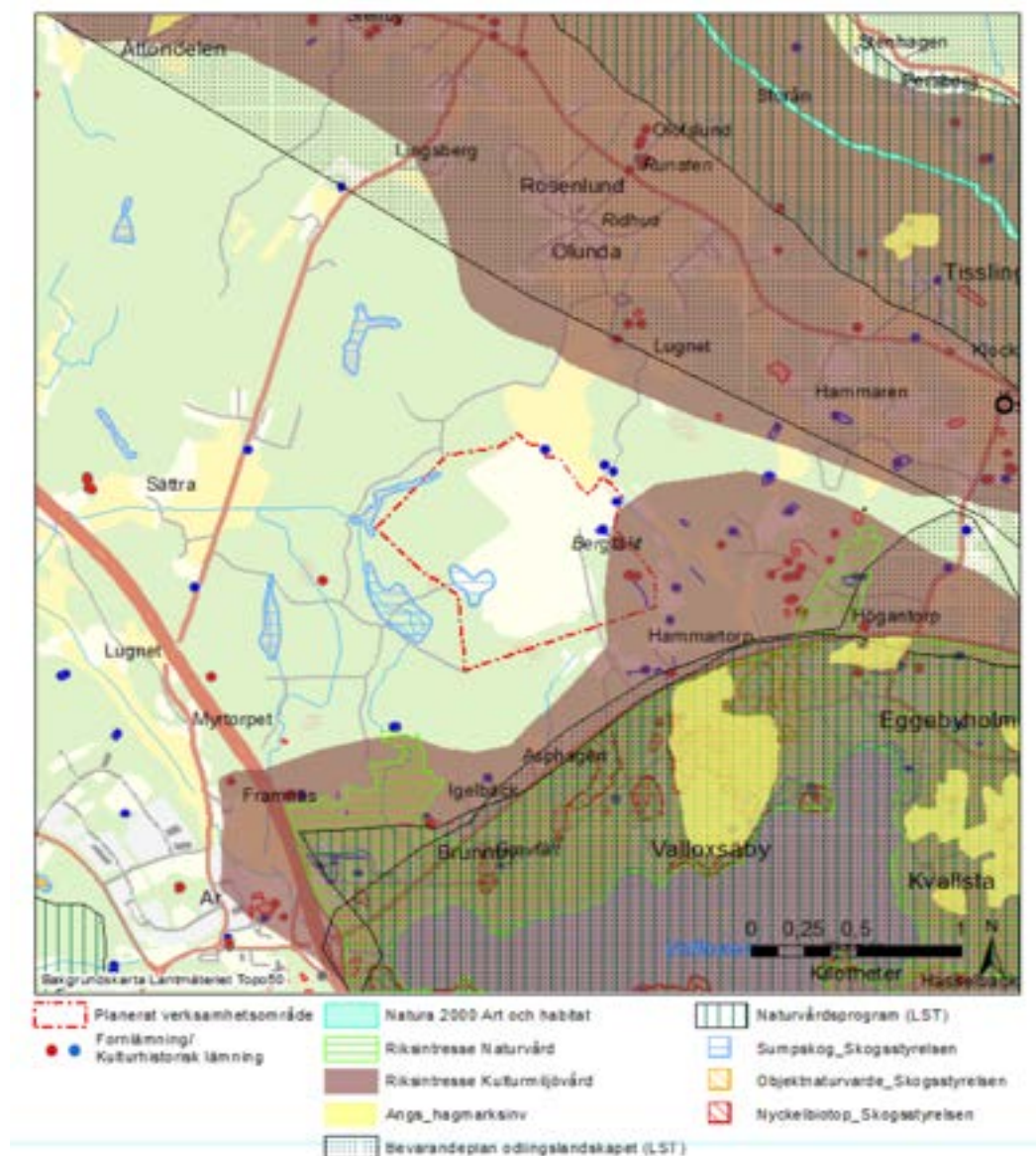
- 13.10 Det pågår ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan. Den nya översiktsplanen planeras att antas av kommunfullmäktige 2026. Under våren 2023 genomförde kommunen en tidig dialog för att få in knivstabornas tankar och idéer.
- 13.11 Kommunfullmäktige antog under 2023 en ny avfallsplan, som har tagits fram av Knivsta, Sigtuna, Håbo och Upplands-Bro kommuner i samverkan och gäller från och med 1 april 2023. Avfallsplanen innehåller bland annat mål och planerade åtgärder för cirkulär materialhantering. Ett av målen är att avfallsmängderna ska minska genom förebyggande och återanvändning. För att nå målen ska man bland annat skapa förutsättningar för förebyggande och återanvändning av byggmaterial inom kommunkoncernen, samt i samverkan med externa aktörer och mellan kommunerna.
- 13.12 **Hydrologi och hydrogeologi**
- 13.13 Verksamheten ligger inom huvudavrinningsområdet Norrström (61 000) och delavrinningsområdena Mynnar i Sävjaån (663363-161103) och Utloppet av Valloxen (Utloppet av Valloxen). Planerad utökning av verksamheten berör även delavrinningsområdet Inloppet i Valloxen (661753-160853).
- 13.14 Vattnet från verksamheten avleds, idag och även för den planerade verksamheten, mot sedimentationsdamm belägen i den nordöstra delen av befintligt verksamhetsområde och avrinner via kulvert/öppet dike genom jordbruksmark mot vattenförekomsten Storån (SE662938-161712). Söder om verksamheten finns vattenförekomsten Valloxen (SE662383-161313).
- 13.15 Verksamheten berör inte någon grundvattenförekomst. Närmsta grundvattenförekomst, Sävjaån-Samnan (WA23980703), en sand- och grusförekomst, är belägen ca 3,5 km åt nordväst från verksamheten. Verksamheten ligger även inom tillrinningsområdet för Uppsala- och Vattholmaåsarna, inom ett område där grundvatten klassas som måttlig känsligt med avseende på grundvattenpåverkan, enligt den bedömning som Uppsala vatten gjort (Uppsala vatten & avfall).



Figur 5. Vattenförekomster i närområdet

- 13.16 Vidare har en hydrogeologisk utredning, Bilaga B9 tagits fram som underlag för ansökan som utförligare beskriver områdets förutsättningar avseende hydrologi och hydrogeologi. Beräknat påverkansområde för grundvattenbortledningen innefattar inte de aktuella vattenförekomsterna.
- 13.17 **Natur, kultur och friluftslivsvärden i övrigt**
- 13.18 Verksamheten berör inte något område av riksintresse för naturvård eller friluftsliv, men väl område av riksintresse för kulturmiljö, se avsnitt 10.1.
- 13.19 Verksamheten berör inte något område som omfattas av naturreservat. Diket/vattendraget i verksamhetens nordöstra kant bedöms omfattas av det generella biotopskyddet. I anslutning väster och norr om verksamheten finns sumpskogar registrerade i Skogsstyrelsens inventeringar, båda har preliminär naturvårdsklass 3. Den större av dessa angivna sumpskogar ingår även i länets våtmarksinventering (C11I5C02, mosse 1 km nnv Igelbäck 15 km so Uppsala) och har i denna inventering angetts ha låga naturvärden, se Bilaga B 5. Ett större område kring Valloxen, söder om väg 77 ingår i länets

naturvårdsprogram (Naturvårdsprogram för Uppsala län, Meddelandeserien 1987:2). Även del av Storån, Storån med omgivningar från Väppeby till Örby, ingår i länets naturvårdsprogram. Dessa båda områden ingår även i odlingslandskapets bevarandeområden (Odlingslandskap i Uppsala län, Länsstyrelsens meddelandeserie 1993:4).



Figur 6 Kända natur- och kulturvärden i närområdet.

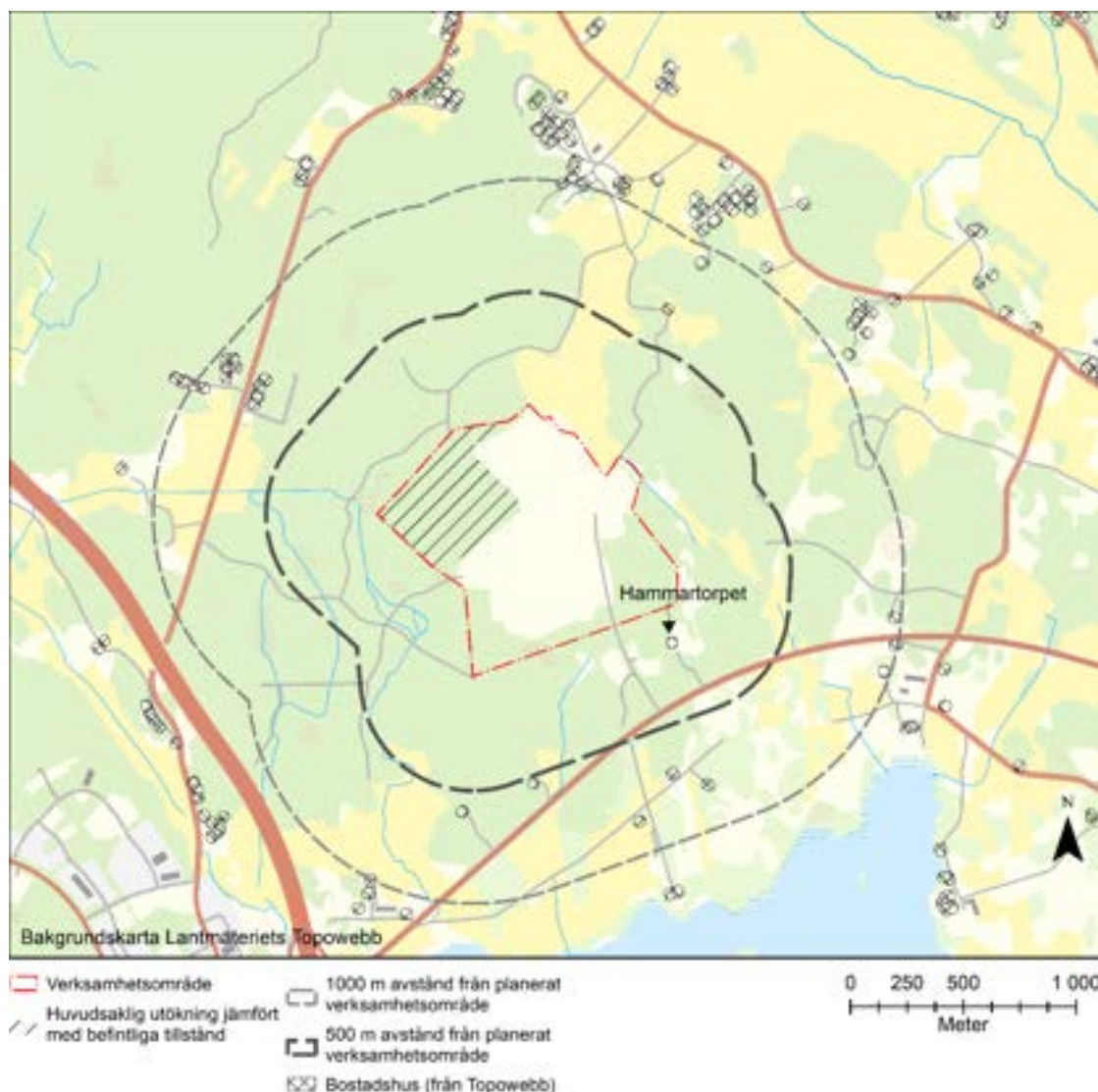
- 13.20 Som underlag för ansökan har Skanska låtit utföra en naturvärdesinventering och ytterligare riktade inventeringar, se Bilaga B5-B8. Av dessa framgår bland annat inga höga naturvärden berörs av planerad utökning av brytningsområdet och att backsvalor häckar i materialupplag inom verksamhetsområdet. Skyddsåtgärder vidtas i under häckningsperioden (se avsnitt 10 Åtaganden).
- 13.21 Inom befintligt verksamhetsområde och i närområdet finns kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Landskapet kring Valloxen-Säbosjön är utpekad som ett

av odlingslandskapets bevarandeområde och har varit befolkat sedan forntiden.⁹ Även ett större område kring Storån och Sävsjös dalgångar är utpekad som bevarandeområde för odlingslandskapet.

13.22 Området kring sjön Valloxen har särskilt rekreativevärde, men berörs inte direkt av ansökt verksamhet. Verksamheten berör heller ingen markerad vandringsled.

13.23 Befintlig bostadsbebyggelse

13.24 Inom en (1) kilometers radie från det befintliga och planerade verksamhetsområdet finns ett antal bostads- och fritidshus, se figur 7 nedan. Inga bostadshus finns dock inom femhundra meter från detsamma.



Figur 7. Ansökt verksamhet och närliggande bostads- och fritidshus. Byggnad markerad med Hammartorpet innehåller under tillståndstiden av Skanska.

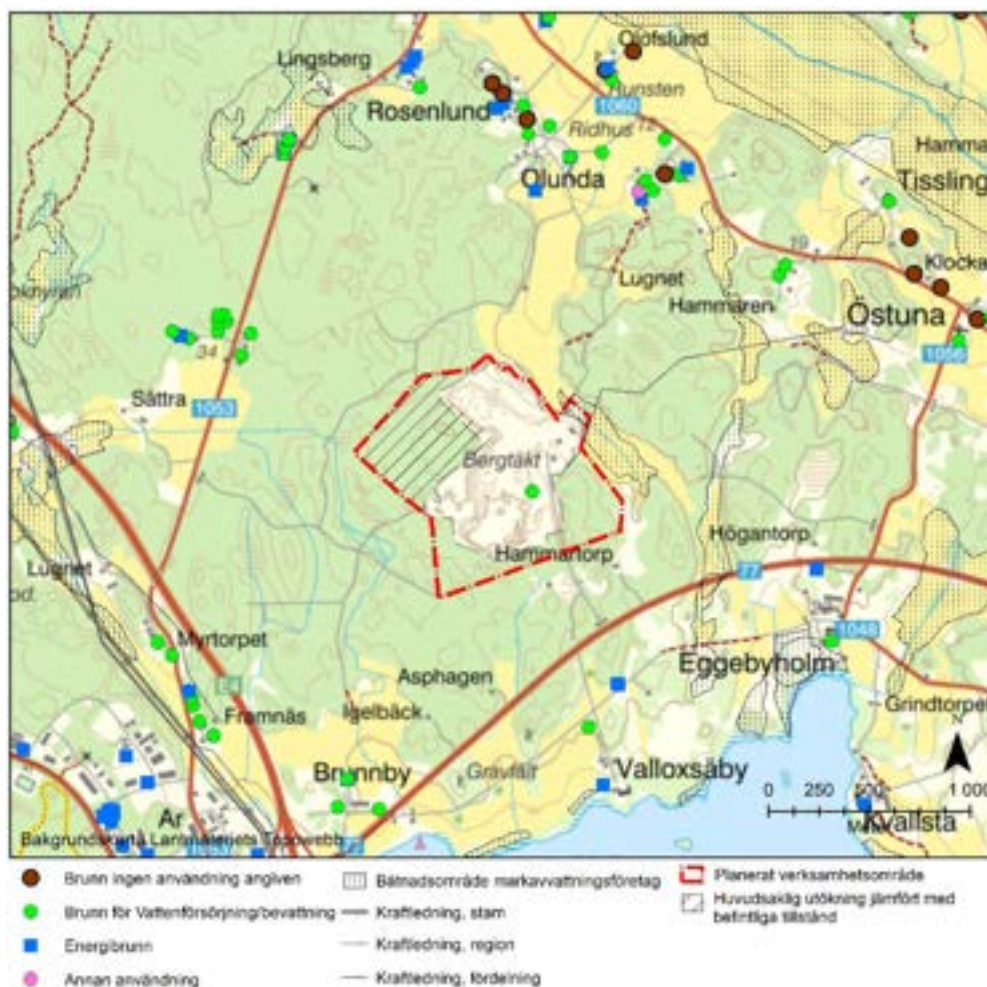
9

13.25 Övriga intressen

13.26 Enligt Sveriges Geologiska Undersöknings brunnarsarkiv finns inrapporterade brunnar i närområdet, vilka redovisas i figur 8. I tillägg har en brunnsinventering gjorts inom ramen för ansökan, av den hydrogeologiska utredningen framgår att inga brunnar berörs utöver verksamhetens egna.

13.27 Ett markavvattningsföretag Eggebyholm-Olunda tf (BK0673) berörs av nordöstra delen av pågående och ansökt verksamhet. Avrinningen av vatten nedströms sker via delvis kulverterade diken. Dessa kulvertar har mätts in, se hydrogeologisk utredning Bilaga B9.

13.28 En kraftledning leder in till verksamhetsområdet från öster för elförsörjning till verksamheten.



Figur 8. Kända brunnar (SGU brunnarsarkiv) och markavvattningsföretag. I tillägg har en brunnsinventering gjorts som presenteras i den hydrogeologiska utredningen, se Bilaga B9.

14. Samrådsprocessen

14.1 Inför inlämnande av ansökan har Skanska genomfört en samrådsprocess. Då den ansökta huvudverksamheten (täkt av berg), i enlighet med 6 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (då verksamheten avser täkt som omfattar mer än 25 hektar) behöver inget undersökningssamråd genomföras och Skanska har därför direkt genomfört ett avgränsningssamråd.

- 14.2 Avgränsningssamråd enligt 6 kap. 29 § miljöbalken avseende den ansökta verksamheten har genomförts i olika delar under perioden från och med våren 2024 till och med sommaren 2025.
- 14.3 Samrådsprocessen inför tillståndsansökan inleddes under våren 2024 genom samråd med Länsstyrelsen i Uppsala län (Länsstyrelsen) och tillsynsmyndigheten, Knivsta kommun. Ett samrådsmöte hölls med representanter för Länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten den 3 maj 2024. Efter samrådsmötet lämnade Länsstyrelsen även ett skriftligt yttrande.
- 14.4 En inbjudan till samråd skickades ut i augusti 2024 till ägare av fastigheter inom ca 1 km från det planerade verksamhetsområdet och även ägare till fastighet inom Olunda by, Lugnet (Skuggan) och Hammaren (Nybygget). Synpunkter inkom via ett telefonsamtal och 12 skriftliga yttranden från enskilda. Skanska har i möjligaste mån besvarat inkomna synpunkter från enskilda skriftligen.
- 14.5 I augusti 2024 skickades även samrådsinbjudan till ett antal berörda myndigheter, organisationer och företag. Ett särskilt dialogmöte hölls med berörda fastighetsägare gällande Eggebyholm-Olunda torrlägningsföretag i juni 2025.
- 14.6 En utförligare redogörelse för det genomförda samrådet ges i Bilaga B1.
- 14.7 Skanska har utifrån det genomförda samrådet utökat utredningsunderlaget för ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Skanska har i möjligaste mån uppdaterat den hydrogeologiska utredningen utifrån Länsstyrelsens synpunkter i samrådet. En naturvärdesinventering, fågelinventering och en gjorddjursinventering finns som underlag för ansökan. I miljökonsekvensbeskrivningen bedöms påverkan på nedströms recipienter, som omfattas av miljö kvalitetsnormer, och utpekade Natura 2000-område.
- 14.8 Med angivet underlag bedömer Skanska att den i samrådet föreslagna avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen är väl avvägd.

15. Miljökonsekvenser

- 15.1 En sammanfattning av de huvudsakliga miljökonsekvenser som den ansökta verksamheten under hela tillståndstiden bedöms ge upphov till redovisas nedan. För en utförligare redovisning i denna del hänvisas till Bilaga B, Miljökonsekvensbeskrivning.
- 15.2 **Naturmiljö**
- 15.3 Det finns, utöver diket i den östra delen av verksamhetsområdet, inga områdesskydd såsom Natura 2000, naturreservat, skogliga biotopskydd eller liknande i täktens direkta närhet. Nedströms verksamheten finns Natura 2000-området *Sävjaån-Funbosjön*, beläget cirka 2 kilometer nordost om verksamheten. Av Skogsstyrelsens inventeringar framgår att det finns sumpskogar i närområdet. Som underlag för ansökan har det gjorts en naturvärdesinventering, se Bilaga B5, av berört utökat verksamhetsområde och i tillägg har även fuktiga miljöer inom påverkansområdet för grundvattenavsänkning inventeras. Inom det planerade utökade delen av verksamhetsområdet i nordväst finns två biotoper med naturvärdesklass 3 (objekt 8, en tallsumpskog- och del av objekt 9, en lövsumpskog) som helt respektive delvis kommer att tas bort. Vidare kommer fyra objekt med naturvärdesklass 4 att tas bort till följd av bergbrytningen, samt del av ett objekt med naturvärdesklass 4 genom anläggande av insynsvallen, men huvuddelen av det utökade verksamhetsområdet i nordväst utgörs av mark med lågt naturvärde, och inga höga naturvärden kommer att tas bort. Plantor av revlummer har inom ansökt

verksamhetsområde för Olunda bergtäkt noterats i närhet av naturvärdesobjekt 8, vilka kommer att tas bort i och med ansökt verksamhet.

- 15.4 Som tillägg till naturvärdesinventeringen gjordes även en groddjursinventering. Förekomst av groddjur, mindre vattensalamander och vanlig groda, har noterats inom befintligt och planerat verksamhetsområde i befintliga sedimentationsdammar (naturvärdesobjekt 21a och 21b), se Naturvärdesinventering Bilaga B5. Varken reproduktions- eller övervintringsområde för groddjur kommer att beröras av den ansökt verksamheten. En separat fågelinventering (sekretess), se Bilaga B7 samt en utredning kring förutsättningar för fladdermöss, Se Bilaga B8, har också tagits fram som underlag för ansökan. Av fladdermusutredningen framgår att vissa miljöer inom det inventerade området i någon mån kan nyttjas av fladdermöss, främst för födosök men möjligen även för reproduktion/dagviste. De äldre träden i naturvärdesobjekt 1 kan möjligen nyttjas för reproduktion och/eller dagviste medan flera av de öppna markerna kan vara lämpliga födosöksområden. Det är dock rimligt att anta att alla dessa miljöer är av tämligen begränsad betydelse för de lokala fladdermuspopulationerna. Naturvärdesobjekt 1 har också undantagits från verksamhetsområdet. I fågelutredningen noterades 40 fågelarter inom eller i direkt anslutning till verksamhetsområdet. Av dessa utgjorde nio så kallade skyddsvärda arter. Så gott som ingen av de fågelarter som registrerades inom eller i anslutning till verksamhetsområdet bedöms påverkas i någon betydande utsträckning av den ansökt verksamheten. För backsvala bedöms ingen påverkan på bevarandestatus ske då föreslagna skyddsåtgärder genomförs.
- 15.5 Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra en *liten negativ konsekvens* för naturmiljön eftersom ett naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde inom ansökt brytområde tas bort och ett objekt med påtagligt värde blir delvis påverkat. Den miljö som skapas genom täktverksamheten gynnar många arter, däribland kärlväxter, grod- och kräldjur samt fåglar, inte minst backsvalan och andra skyddsvärda arter.
- 15.6 **Markanvändning**
- 15.7 Ansökt verksamhet avses att bedrivas inom samma fastigheter som pågående verksamhet, med en utökning i nordväst. Området för utökning består av produktiv skogsmark med barrskog och inslag av lövträd. Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra *obetydlig konsekvens* för den pågående markanvändningen. Skogsmark är en frekvent markanvändningstyp i landet. Efter avslutad verksamhet kan delar av verksamhetsområdet återgå till skogsmark om det bedöms lämpligt.
- 15.8 **Grundvatten**
- 15.9 Täktverksamheten kommer ske under ursprunglig grundvattennivå och inläckande grundvatten liksom tillrinnande ytvatten kommer i den ansökt verksamheten behöva bortledas. Uttag av grundvatten behövs även för betongproduktionen. En hydrogeologisk utredning, se Bilaga B9 har tagits fram som underlag för ansökan i syfte att bl.a. undersöka vilken påverkan bortledningen av grundvatten från täkten kan komma att få på grundvattennivåerna och i förlängningen motstående intressen i omgivningen. Avsänkningen av grundvatten är av naturliga skäl störst i direkt anslutning till brytområdet. Det förekommer grundvattenberoende ekosystem (sumpskog, vattendrag och småvatten) inom påverkansområdet. Ingen skada är att förväntas men för tre av dessa naturvärdesobjekt (med naturvärdesklass 3 och 4) kan en viss påverkan inte helt uteslutas. Grundvattenrör föreslås placeras i ett av naturvärdesobjekten för kontroll. En brunnsinventering är gjord där brunnar i omgivningen har besökts (se separat Bilaga till hydrogeologisk utredning (Bilaga B9), inga enskilda brunnar utöver verksamhetens egna

ligger inom påverkansområdet. Sammantaget för aspekten grundvatten bedöms ansökt verksamhet medföra *obetydlig konsekvens*.

15.10 **Ytvatten**

15.11 Vatten som avleds från verksamheten leds via sedimentationsdammar innan avledning till recipient. Den allra första delen av vattenavledningen efter täktens sedimentationsdammar sker i mindre vattendrag/diken. Rinnsträckan innan vattnet når en MKN-klassad förekomst (Storån) är omkring 2,5 km. Dimensionering av framtida behov av sedimentationsdamm/flödesreglering för omhändertagande av avrinnande vatten från täkt- och deponiområdet har gjorts i den hydrogeologiska utredningen. En utökning av dammsystemet planeras och helt nya dammar kommer att anläggas inom tre år från det att ett eventuellt tillstånd har tagits i anspråk. Vattnet från bergtäktsverksamhet riskerar typiskt att innehålla förhöjda halter av i första hand suspenderade ämnen och kväve. Kvävet kommer från små rester av odetonerat sprängämne i det losshållna berget medan det suspenderade materialet utgörs av finpartiklar från berg ("stenmjöl"). Övriga föroreningar som potentiellt kan finnas i vatten som bortleds från verksamhetsområdet omfattar t.ex. petroleumprodukter och metaller från deponi- och återvinningsverksamheten. Erfarenhetsmässigt är metaller från den här typen av verksamhet främst partikelbundna, varför sedimentering är en viktig aspekt vid projektering av dammar. Inför mottagning av överskottsmassor har Skanska fokus på förebyggande mottagningskontroll och massor som ska deponeras ska genomgå en grundläggande karaktärisering. Återvinning av övrigt icke-farligt avfall planeras att bedrivas på en asfalterad yta försedd med separat vattenhantering innan avledning till verksamhetens sedimentationsdammar. Drivmedel och övriga miljö- och hälsofarliga kemiska produkter, samt farligt avfall, lagras och hanteras så att risken för att spill och läckage i omgivningen minimeras. Den ansökta verksamheten med bergtäkt, betong- och asfaltproduktion, deponi samt återvinning bedöms medföra *obetydliga konsekvenser* för kvalitetsfaktorer och parametrar som används i vattenförvaltningen för att fastställa ekologisk och kemisk status för nedströms recipienter. Denna bedömning gäller sammantaget för ytvattenkvalitet-påverkan inklusive MKN.

15.12 Markavvattningsföretaget *Eggebyholm-Olunda tf* ligger precis vid utsläppspunkten till recipient för verksamheten och på åkermarken nedströms markavvattningsföretaget är marken delvis kulverterad. Till skydd för kulvertering på mark (på fastigheten Olunda 3:1 m fl, ned till utloppet i Storån) direkt nedströms verksamheten kommer utflödet från verksamhetens utsläppspunkt till recipienten att regleras till maximalt 30 l/s, detta utifrån dagens situation med den trängsta (dimensionerande) sektionen av kulverteringen med en kapacitet på 120 l/s (se Bilaga C sektion I, till Bilaga B9). Utifrån vad som angetts ovan under Påverkan och konsekvenser bedöms markavvattningsföretaget *Eggebyholm-Olunda tf* ej påverkas. Den samlade bedömningen av påverkan på nedströms liggande markavvattningsföretag och kulverterade diken är att ansökt verksamhet, med föreslagna skyddsåtgärder avseende kontrollerad pumpning av bortlett vatten, innebär en *obetydlig konsekvens*.

15.13 **Människors hälsa, boendemiljö- Bullerpåverkan**

15.14 Pågående och ansökt verksamhet ger ljudpåverkan i omgivningen. Buller kan definieras som allt ljud som inte är önskvärt. De begränsningsvärden för buller som enligt nuvarande praxis bedöms tillämpbara för aktuell verksamhet framgår av Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (rapport 6538, april 2015). Som underlag för ansökan har det tagits fram en bullerutredning för den ansökta verksamheten och även följdverksamhet i form av trafikbuller på väg 77. Av utredningen

framgår att det finns risk för överskridande av föreslagna begränsningsvärden kvällstid inom vissa etapper. Skanska åtar sig att vid samtidig krossning kvällstid, med både återvinningskrossning och bergkrossning beroende på var bergkrossning sker, se Externbullerutredningen Bilaga B10, genomföra åtgärder för att minska bullerpåverkan så att föreslagna begränsningsvärden innehålls. Med föreslagna skyddsåtgärder är den samlade bedömningen att påverkan från industri- och trafikbuller i den ansökta verksamheten kommer att innebära *måttlig negativ konsekvens* för närboende. Detta jämfört med nollalternativet som innebär att bergtäkten upphör på platsen när tillståndstiden löper ut.

15.15 **Människors hälsa, boendemiljö- Påverkan från sprängning**

15.16 Produktionssprängningar kommer normalt att ske 5-10 gånger årligen, beroende på hur stor mängd berg som loss hålls vid varje sprängning. Vid maxproduktion kan upp mot 15 sprängningar förekomma årligen. Sprängning i berg kan orsaka seismiska rörelser i marken, det vill säga markvibrationer. Luftstöttsvågor är tryckvågor som breder ut sig i luften från en detonerande laddning. Vid produktionssprängning förekommer även i viss mån stenkast. Skanska har föreslagit begränsningsvärden avseende vibrationer och luftstöttsvåg vid bostadshus i form av så kallade komfortvärden för störning för närboende. Som underlag för ansökan har det gjorts en utredning av riskerna kopplade till sprängningar i den ansökta verksamheten. Av utredningen framgår att hänsyn behöver tas vid sprängning i nordväst för att föreslagna begränsningsvärden för bostadshus ska kunna innehållas mot närmast liggande bostäder i nordväst och för att riktvärde svensk standard ska innehållas vid ett objekt i sydost. Viss hänsyn behöver i övrigt även tas till kraftledningen som går in till verksamheten. För att sprängning inte ska komma överraskande för kringboende sänds information om sprängning till de som önskar (idag via SMS) ca 1 vecka innan samt 1 dag innan sprängning. Kontroll av markvibrationer och luftstöttsvågor kommer att ske vid all produktionssprängning, i enlighet med rutiner i kontrollprogram. Sammantaget bedöms ansökt verksamhet medföra *obetydlig konsekvens* för kringboende, allmänhet samt anläggningar avseende vibrationer och luftstöttsvågor.

15.17 **Människors hälsa, boendemiljö- luftpåverkan**

15.18 Verksamheten påverkar och kommer att påverka luften genom avgasutsläpp från den mobila maskinparken, interna transporter inom verksamhetsområdet och genom trafik till och från området. Bolaget kommer att ha en väl underhållen maskinpark som fortlöpande förbättras. Luften påverkas avslutningsvis av vinddriven damning från arbets- och transporttytor samt upplag under torrperioder. Dammbekämpning av transport- och upplagsytor sker och kommer att utföras genom bevattning i likhet med dagens verksamhet. Vid behov kan även annan dammbindning såsom t.ex. salt eller ligninbaserade dammbindningsmedel användas. Den ansökta verksamhetens bidrag till luftföroreningar bedöms i sammanhanget som liten. I föreliggande fall, med vidtagna skyddsåtgärder, och med verksamhet utanför tätbebyggt område ses inga risker att djur, växter eller kulturvärden på lokal nivå skulle ta skada. Verksamhetens luftutsläpp bedöms inte heller påverka människors hälsa på lokal nivå. Risken för luftutsläpp för närboende bedöms, med de skyddsåtgärder som föreslås, innebära en *obetydlig konsekvens*.

15.19 **Följdverksamhet transporter**

15.20 Transporter till och från verksamheten sker via en enskild anslutningsväg till väg 77 söder om täkten. Väl ute på väg 77 går större delen, omkring 90 %, av transporterna västerut, mot E4. Väg 77 är en statlig väg med en skyltad hastighet om 80 km/h. För transporter som ska anlända verksamheten från väster finns ett separat sväng-fält på väg 77. Antalet

transporter som följer av verksamheten är beroende dels av hur mycket av respektive produkt som produceras, dels av vilken typ av lastbil som används för att transportera produkterna och dels av andelen returtransporter. Antalet tunga transporter till och från tåkten kan antas öka till följd av den ansökta verksamheten, jämfört med dagens omfattning. En trafikutredning, se Bilaga B12, har gjorts gällande kapaciteten i korsningen mellan in/utfartsvägen och väg 77. Kapacitetsberäkningen visar att det inte bedöms uppstå några kapacitetsproblem i ett framtidsscenario med prognosår 2045 kombinerat med en utökad verksamhet. Sammantaget och i jämförelse med nollalternativet bedöms den ansökta verksamheten medföra *liten negativ konsekvens* med avseende på transporter/trafiksäkerhet. Jämfört med befintlig verksamhet bedöms de trafikrelaterade negativa konsekvenserna bli obetydliga.

16. Berörda fastigheter och sakägarförteckning

16.1 De fastigheter som är belägna inom beräknat påverkansområde till följd av den planerade grundvattenbortledningen redovisas i tabell 3. För adressuppgifter till berörda fastighetsägare, se Bilaga G.

Fastighet	Kommentar
Knivsta Brunnby 11:1	
Knivsta Brunnby 6:4	
Knivsta Eggebyholm 5:1	Fastigheten ingår även i planerat verksamhetsområde
Knivsta Eggebyholm 5:2	Fastigheten ingår även i planerat verksamhetsområde
Knivsta Olunda 1:1	
Knivsta Olunda 2:1	
Knivsta Olunda 3:1	
Knivsta Olunda 4:16	Fastigheten ingår även i planerat verksamhetsområde
Knivsta Olunda 5:1	Fastigheten ingår även i planerat verksamhetsområde
Knivsta Valloxsäby 1:1	
Knivsta Östuna 9:14	
Knivsta Tisslinge S:1	

Tabell 3-1. Fastigheter som är belägna inom beräknat påverkansområde och som upptas i sakägarförteckningen.

Fastighet	Kommentar
Olunda 4:1	Delaktig i aktuellt markavvattningsföretag (torrlägningsföretaget enligt namn) enligt kostnadsfördelningslängd i förrättningsakten.
Eggebyholm 5:1	Delaktig i aktuellt markavvattningsföretag (torrlägningsföretaget enligt namn) enligt kostnadsfördelningslängd i förrättningsakten. Fastigheterna Eggebyholm 1:1, 2:1, 3:1 och 4:1 är upptagna i förrättningsakten och har sammanlagats till Eggebyholm 5:1.
Olunda 4:16	Ingår i båtadsområdet för aktuellt markavvattningsföretag, dock ej med i kostnadsfördelningslängd i förrättningsakten.
Olunda 3:1	Liten del av fastigheten ingår i båtadsområdet för aktuellt markavvattningsföretag, dock ej med i kostnadsfördelningslängd i förrättningsakten.

Tabell 3-2. Fastigheter som kan beröras av Eggebyholm-Olunda torrlägningsföretag.

- 16.2 Ägaren till fastigheten Olunda 3:1 har under samrådet påtalat påverkan på dennes kulverterade diken (för avledning av vatten från jordbruksmark) nedströms ansökt verksamhet.

17. Skadereglering

- 17.1 Av underlaget till förevarande ansökan framgår att det inte kan förutses någon skada på enskilda intressen till följd av den planerade vattenverksamheten. Vid eventuell skada på täktfastigheten i samband med grundvattenavsänkningen sker reglering i samråd med fastighetsägaren. Någon skadereglering i samband med tillståndsprövningen ska med anledning av ovan inte ske.
- 17.2 Skulle den sökta vattenverksamheten mot förmodan ge upphov till skada ska anspråk på sådan skada hanteras i den ordning som gäller för oförutsedda skador enligt miljöbalken, se även yrkande i p. 14.

18. Tillåtlighet

18.1 Behov

- 18.2 I enlighet med vad som har redovisats i bland annat i avsnitt 6-7 ovan och Bilaga B3, behovsanalys, står det klart att det föreligger ett behov av fortsatt bergmaterialproduktion på platsen. För att kunna möta samhällets behov av deponering och cirkulering av massor planeras även för en utökad möjlighet till deponering samt återvinning av material för bygg- och anläggningsändamål.

18.3 Rådighet

- 18.4 Skanska har genom avtal med ägarna till berörda fastigheterna rådighet över planerad vattenverksamhet, se Bilaga H.

18.5 Planer

- 18.6 Ansökt verksamhet berör inte detaljplanelagt område.
- 18.7 Av vad som framgår av avsnitt 13.9 finns inga särskilda rekommendationer i den gällande kommunala översiktsplanen (antog 13 december 2017) angivna för området för befintlig

och ansökt verksamhet. Kommunen har också en rad andra styrande dokument, som till exempel kommunens trafikstrategi, grönstrukturplan och kulturmiljöprogram. Som underlag för grönstrukturplanen har en klassningskarta tagits fram för att underlätta en likvärdig bedömning av exploateringens lämplighet och påverkan på naturvärden, rekreativa värden och ekosystemtjänster. Ansökt verksamhet berör inga utpekade höga värden.

- 18.8 Skanska bedömer att ansökt verksamhet är förenlig med den kommunala översiktsplanen.
- 18.9 Kommunfullmäktige antog under 2023 en ny avfallsplan, som har tagits fram av Knivsta, Sigtuna, Håbo och Upplands-Bro kommuner i samverkan och gäller från och med 1 april 2023. Avfallsplanen innehåller bland annat mål och planerade åtgärder för cirkulär materialhantering. Ett av målen är att avfallsmängderna ska minska genom förebyggande och återanvändning. För att nå målen ska man bland annat skapa förutsättningar för förebyggande och återanvändning av byggmaterial inom kommunkoncernen, samt i samverkan med externa aktörer och mellan kommunerna.
- 18.10 **De allmänna hänsynsreglerna 2 kap. miljöbalken**
- 18.11 I 2 kap. 2-6 §§ miljöbalken fastställs de allmänna hänsynsreglerna. Vidare framgår i 2 kap. 7 § att 2-6 §§ inte gäller om det kan anses orimligt att uppfylla dem. I den avvägningen bör särskilt kostnaden för åtgärder vägas mot den så kallade miljönytta som följer av den specifika åtgärden.
- 18.12 Bevisbörderegeln, 2 kap. 1 § miljöbalken
- 18.13 2 kap. 1 § miljöbalken föreskriver att när frågor prövas om tillstånd enligt miljöbalken är alla som avser att bedriva en verksamhet skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.
- 18.14 Ansökt verksamhet omfattar tillverkning av bergmaterialprodukter i form av losshållning av berg och vidareförädling av berget genom krossning och sortering till olika fraktioner, asfalt och betongtillverkning och lagerhållning. Inom verksamheten planeras även för en utökad möjlighet till återvinning av avfall för anläggningsändamål och deponi för inert avfall. Verksamheten kan ge miljöpåverkan i omgivningen, t ex i form av påverkan på ljudmiljön under drift och i samband med sprängning kan vibrationer och luftstötväg märkas av boende i närliggande bostadshus.
- 18.15 Beräkningar av ljudpåverkan i omgivningen och av luftstöt och markvibrationer i samband med sprängning har genomförts vid upprättande av ansökan. Normalt föreskrivna riktlinjer och begränsningsvärden för täktverksamhet bedöms klaras. Den ansökta verksamheten antas genom avståndet till närmsta bebyggelse inte medföra någon oacceptabel störning. Minimering av stoft- och dammspridning sker i största möjliga mån vid källan. Vatten som härrör från brytningsområdet kommer att samlas upp och avledas via sedimentationsdamm. En hydrogeologisk utredning har tagits fram som underlag för ansökan och utredningen visar verksamhetens påverkan på grundvatten i omgivningen.
- 18.16 Det är sammanfattningsvis Skanskas uppfattning att man genom det som redovisas i ansökan och den fortlöpande kontrollen kommer att kunna visa att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att hänsynsreglerna följs.

- 18.17 Kunskapskravet, 2 kap. 2 § miljöbalken
- 18.18 I 2 kap. 2 § behandlas kunskapskravet, vilket innefattar att kunskap i rimlig omfattning ska finnas hos verksamhetsutövaren, med tanke på verksamhetens art och omfattning och vilka skyddsåtgärder och försiktighetsmått som krävs för att skydda mot att skador på människors hälsa och miljön uppstår.
- 18.19 Verksamhetens påverkan följs upp genom kontroll, så att kunskap om verksamhetens verkliga påverkan erhålls.
- 18.20 Projektering och planering för den aktuella verksamheten har bedrivits sedan lång tid och den ansökta verksamheten är resultatet av omfattande erfarenhet och kunskap om hur verksamheten bäst bedrivs. Skanska har genom sin breda och mångåriga erfarenhet i branschen och med hjälp av övriga pågående liknande verksamheter stor kunskap om denna typ av verksamhet. Genom avgränsningssamrådet har Skanska fått värdefulla synpunkter som bidragit till ansökans utformning och lämpliga försiktighetsmått.
- 18.21 De erfarenheter och kunskaper som Skanska har beträffande den aktuella verksamheten är i dag betydande. En plan för egenkontroll finns upprättad, så att kunskap om den verkliga påverkan av verksamheten i olika skeden fås. Kontroll av verksamheten har skett under många år och god kunskap finns därför om den påverkan på omgivningen som verksamheten har. Skanska menar att miljöbalkens krav på kunskap är väl tillgodosett. Genom den egenkontroll som Skanska bedriver enligt 26 kap. 19 § miljöbalken och kontrollprogrammet för verksamheten kommer Skanska fortsatt att fortlöpande inhämta kunskaper om verksamheten och dess påverkan på människors hälsa och miljön.
- 18.22 Skanska har och kommer även fortsättningsvis att ha en fastställd och dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten enligt miljöbalken, dess följdföreskrifter samt de domar och beslut beträffande verksamhetens bedrivande som kommer att reglera verksamheten. Skanska har regelbunden fortbildning och kompetensutveckling av personal.
- 18.23 Skanska har rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning för drift hålls i gott skick och att dessa rutiner är dokumenterade. Skanska kommer fortlöpande och systematiskt att undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från miljö- och hälsosynpunkt. Härutöver underrättas tillsynsmyndigheten om eventuella betydande avvikelser eller liknande i verksamheten.
- 18.24 Skanska har en förteckning över de kemikalier som används i verksamheten och som kan medföra risker från miljö- och hälsosynpunkt. Skanska tillgodoser genom uppföljning härav att substitutionsprincipen efterlevs.
- 18.25 Pågående och ansökt verksamhet är klassad som Sevesoverksamhet enligt den lägre kravnivån till följd av hantering av mer än 10 ton sprängmedel vid ett och samma sprängtillfälle. Ett handlingsprogram, i enlighet med 8 § lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, för den ansökta verksamheten bifogas ansökan, Bilaga D. I handlingsprogrammet återfinns en närmare beskrivning av verksamhetens mål, handlingsprinciper samt organisation för hanteringen av allvarliga kemikalieolyckor. De farliga ämnen som hanteras inom verksamhetsområdet finns redovisade i den tekniska beskrivningen, Bilaga B2.
- 18.26 Försiktighetsprincipen, 2 kap. 3 § miljöbalken
- 18.27 I 2 kap. 3 § fastställs att en verksamhetsutövare är skyldig att vidta de skyddsåtgärder och iakttä de begränsningar som krävs för att hindra olägenheter eller skador.

- 18.28 Den ansökta verksamheten innebär en omfattande hantering av material; såväl losshållet berg som annat återvunnet material. Hantering av material kan medföra ljudpåverkan i omgivningen, vibrationer i samband med sprängning och utsläpp till luft. Särskilt viktigt är att optimera denna hantering, så att påverkan på omgivningen kan begränsas. Detta kan ske genom en väl genomtänkt logistik och noga planerad och avvägd sprängteknik liksom vid upparbetning av materialet i finare fraktioner.
- 18.29 Verksamheten kommer att bedrivas inom verksamhetsområdet med i huvudsak moderna fordon och maskiner för att minimera buller och utsläpp till luft. Huvudparten av arbetena med lastmaskiner kommer att ske på täktbotten avskärmat från omgivningen.
- 18.30 Uppkomsten av diffus damning arbetar Skanska ständigt med för att på bästa sätt begränsa att sådan damning uppstår. Minimering av diffus damning kan tillgodoses på flera sätt; bl.a. med dammbekämpning genom ligninbaserade dammbindningsmedel, salt eller vattenbegjutning eller motsvarande med liknande funktion. Vid behov sker även dammbekämpning av interna transportvägar.
- 18.31 Lagring av kemiska produkter kommer att ske på ett betryggande sätt som framgår av den tekniska beskrivningen. Utrymmen och ytor som används för lagring av kemiska produkter kommer att utformas så att utsläpp inte kan ske till omgivningen. Mindre spill kommer att omhändertas direkt vid upptäckt.
- 18.32 Det vatten som avleds från verksamheten avrinner via sedimentationsdammar och därefter till recipient. En utökning av sedimentationsdammen för tåkten och den planerade deponin för inert avfall planeras och för återvinningsytan planeras för en separat anordnad damm. Genom sedimentationsdammarna ges en utjämning av flödet och samtidigt en reducering av halten suspenderat material till recipient.
- 18.33 Genom de utredningar som genomförts inom ramen för förevarande ansökan och den egenkontroll vilken fortgår för befintlig verksamhet finns god kunskap om de skyddsåtgärder som krävs för att minimera påverkan på omgivningen samt uppfylla de villkor som föreslås för verksamheten i kommande tillstånd. Skanska avser att förebygga eventuella risker för skador och olägenheter på så sätt som beskrivs i ansökan med bilagor och i villkor.
- 18.34 Produktvalsprincipen, 2 kap. 4 § miljöbalken
- 18.35 I 2 kap. 4 § behandlas valet av kemiska produkter. Bevakning av kemikalier sker i Skanskas organisation centralt, så att personer med specialistkompetens på heltid bevakar kemikalielistor.
- 18.36 De kemikalier som förvaras inom verksamhetsområdet är främst fordonsbränsle och oljor för drift av maskiner. De kemikalier som används i verksamheten är avstämda mot en kemikalielista som används inom företaget. Denna kemikalielista är ett viktigt instrument i minimeringen av miljöpåverkan från kemikalier. All hantering kommer att ske enligt givna regler, vilket innebär mycket små risker för att människors hälsa eller miljön påverkas negativt eller skadas. Val av och bevakning av kemikalier sker i Skanskas egenutvecklade "Kemikaliedatabas" i vilken det finns information om miljö- och hälsovärdering av de kemiska produkter som hanteras inom företaget. Kemikaliedatabasen är ett viktigt instrument i Skanskas minimering av miljö- och hälsopåverkan från kemikalier. I Kemikaliedatabasen anges om en produkt uppfyller förbudskriterier, utfasnings- eller riskminskningskriterier. Produktionschefen eller annan utsedd person ansvarar för att alla kemiska produkter kontrolleras i kemikaliedatabasen innan produkterna kommer till arbetsplatsen med syfte att förebygga risker orsakade av

kemiska riskkällor. I Skanskas kemikaliearbete ingår att anlita underentreprenörer ska kontrollera sina produkter gentemot Skanskakoncernens kemikaliekrav.

18.37 Hushållnings- och kretsloppsprincipen, 2 kap. 5 § miljöbalken

18.38 I 2 kap. 5 § behandlas hushållning med energi och råvaror och att möjlighet till återvinning skall utnyttjas.

18.39 Skanskas avsikt är att bedriva en långsiktig verksamhet i det aktuella området för att optimalt kunna tillgodogöra sig råvaran för framställning av bergmaterialprodukter.

18.40 Genom att samlokalisera brytning av berg, asfalt- och betongtillverkning, återvinning avfall i form av schaktmassor/asfalt och betong etc. samt deponi för inert avfall kan viss del av maskinparken nyttjas i både vidareförädlingen av nytt bergmaterial och hanteringen av de externa massorna, vilket gynnar resurshushållning och energiåtgång.

18.41 Returtransporter kommer att nyttjas så långt det är möjligt för att minimera antalet transporter till och från verksamheten.

18.42 Materialet från tälten har ett stort användningsområde med en stabil och kontinuerlig produktion under lång tid. Även fortsättningsvis kommer det att finnas ett stort behov av bergmaterial i närområdet. Även återanvändning av t ex fräs- och rivasfalt kommer att ske. Dessa produkter kommer att användas bl. a. vid nyproduktion av asfalt.

18.43 Det verksamhetsavfall som genereras i verksamheten hanteras så att återanvändning och återvinning främjas i möjligaste mån. På arbetsplatsen sker källsortering av avfall så långt det är möjligt. Farligt avfall förvaras i miljöstation eller motsvarande som är täckt.

18.44 Spillolja samlas i fat i miljöcontainer och hanteras som miljöfarligt avfall. För viss utrustning och vissa maskiner finns avtal med maskinleverantören om service och underhåll, vilket innebär att maskintillverkaren ansvarar för hantering av eventuellt avfall. Transport av farligt avfall sker endast genom företag som har särskilt tillstånd från Länsstyrelsen. Produktionschefen är skyldig att kontrollera att transportören har tillstånd eller fullgjort anmälan för aktuella avfallsslag.

18.45 Skanska arbetar dagligen med dessa typer av frågor. Skanskas mål är att resursoptimera för att på så sätt minimera mängden avfall som uppstår i verksamheten. Det är viktigt för Skanska att hitta innovativa lösningar som gör att avfall kan återvinnas eller återanvända produkter allt i enlighet med avfallslagstiftningen och dess avfallshierarki.

18.46 Lokaliseringsprincipen, 2 kap. 6 § miljöbalken

18.47 I 2 kap. 6 § behandlas val av lämplig plats för verksamheten. Den viktigaste frågan för att minimera störningar är lokaliseringen.

18.48 En analys av alternativa lokaliseringar visar att lokaliseringen av den befintliga anläggningen i Olunda sammantaget är den lämpligaste platsen för verksamheten. Lokaliseringen har generellt de bästa förutsättningarna för att kunna bedriva verksamheten med acceptabel påverkan på människors hälsa och miljön, se Lokaliseringsutredningen, Bilaga B4. Skanska anser att vad som i övrigt redovisas i ansökan visar att lokaliseringen är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

18.49 Konsekvenserna av att välja en annan plats skulle innebära att material till vägbyggen och olika anläggningsändamål i regionen får tas från andra bergtäkter. Detta kan komma att

medföra längre sträckor att transportera det upparbetade materialet med mer utsläpp av växthusgaser som följd.

- 18.50 Verksamheten på platsen har sedan tidigare bedömts vara tillåtlig. Skanska anser att det är att föredra att fortsätta och utöka en befintlig verksamhet framför att starta upp en ny verksamhet i ett hittills av täktverksamhet m.m. orört område.
- 18.51 Skälighetsprincipen, 2 kap. 7 § miljöbalken
- 18.52 Av redovisningen ovan framgår att verksamheten kommer att leva upp till de krav som uppställs i 2 kap. miljöbalken. Verksamheten kommer också att anpassas i skälig utsträckning för att ta vederbörlig hänsyn till människors hälsa och miljön.
- 18.53 **Riksintressen 3 och 4 kap. miljöbalken**
- 18.54 Pågående och planerad/ansökt verksamhet ligger inom influensområde flyghinder och lågfartsområde av riksintresse för Stockholm-Arlanda flygplats samt inom MSA-område för Uppsala flygflottilj.
- 18.55 Pågående och ansökt verksamhet berör riksintresseområde för kulturmiljö enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, Landskapet kring Valloxen och Söbysjön. Riksintresseområdet utgörs av en fornlämningsmiljö från bronsålder och järnålder som tillsammans med sockencentrum, kyrkomiljö, herrgårdsmiljö och kommunikationsmiljö ovanligt tydligt och pedagogiskt visar bebyggelsens förändring från förhistorisk till historisk tid. Norr om verksamheten finns ytterligare område av riksintresse för kulturmiljö, Storåns och Söbysjöns dalgångar. Ingen areell utökning planeras av verksamheten inom det område som omfattas av riksintresse för kulturmiljö och pågående verksamhet har bedömts vara förenligt med riksintresset.
- 18.56 Inget riksintresseområde av bevarandevärden för natur eller friluftsliv, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, berörs direkt av pågående eller ansökt verksamhet. Nedströms verksamheten finns ett Natura 2000 område, Söbysjö-Funbosjön, som är ett förgrenat åsystem med en större sjö på Uppsalaslätten. Området hyser uter och flera skyddsvärda fiskarter. Åsträckan har ovanligt få vandringshinder. I bevarandeplanen för Natura 2000-området anges bland annat att försämrade vattenkvalitet, till följd av utsläpp av försurande, syretärande och gödande ämnen, är ett hot mot området. Utsläpp av kväve från kvävebaserade sprängmedel kan ske från verksamheten. Kväve är dock normalt inte begränsande näringsämnen för övergödning inom vattendrag och sjöar och reglering i form av årsmedelvärden för utsläpp av kväve föreslås. Påverkan på Natura 2000-området bedöms i miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B, bli försumbart. Söder om pågående och ansökt verksamhet finns område av riksintresse för naturvård, Valloxen med omgivningar. Dessa bedöms heller inte påverkas negativt av ansökt verksamhet.
- 18.57 **Områdesskydd 7 kap. och artskydd 8 kap. miljöbalken**
- 18.58 Inga skyddade områden såsom naturreservat eller strandskyddade områden berörs. Ett befintligt dike i östra delen av verksamhetsområdet bedöms omfattas av det generella biotopskyddet. I nära anslutning till diket kommer nya sedimentationsdammar att anläggas, men dessa kommer inte att beröra diket.
- 18.59 En mindre förekomst av revlummer, se Bilaga B5, kommer att tas bort genom den ansökte verksamheten. Det har dock i utredning, se Bilaga B6 och miljökonsekvensbeskrivning, se Bilaga B, bedömts att ansökt verksamhet inte nedför någon beaktansvärd risk för påverkan på upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus i området.

- 18.60 Verksamhetens aktiva drift är sannolikt en förutsättning för att backsvala ska finnas i området och genom att vidta de skyddsåtgärder som anges i åtaganden, avsnitt 10, bedöms det att ansökt verksamhet och arten kan samexistera. I övrigt åtar sig Skanska vidare de skyddsåtgärder avseende fågellivet som anges i Bilaga C (sekretess).
- 18.61 Vad avser groddjur så kommer varken reproduktions- eller övervintringsområde för groddjur att beröras av den ansökta verksamheten.
- 18.62 Skanska bedömer sammantaget att den ansökta verksamheten kan bedrivas utan beaktansvärd risk för att upprätthållandet av aktuella arters gynnsamma bevarandestatus i området skulle försvåras.

19. Miljökvalitetsnormer 5 kap. miljöbalken

19.1 Allmänt

- 19.2 Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel. Avsikten med normerna är att förebygga eller åtgärda miljöproblem, uppnå miljökvalitetsmålen och att genomföra EG-direktiv. Enligt 5 kap. miljöbalken ska en miljökvalitetsnorm ange de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter. Normvärden finns för bland annat timmar, dygn och år. En miljökvalitetsnorm anses vara överträdd om minst ett av dessa normvärden överskrids.
- 19.3 Verksamheten i drift kan bland annat innebära omgivningspåverkan i form av buller och utsläpp till luft och vatten, vilket beskrivs mer i detalj nedan. Sammantaget bedöms den ansökta verksamheten vara tillåtlig enligt 5 kap. miljöbalken.

19.4 Miljökvalitetsnormer för buller

- 19.5 MKN för omgivningsbuller är en slags målsättningsnorm. Kommuner med fler än 100 000 invånare har kartlagt och tagit fram åtgärdsprogram för omgivningsbuller från alla vägar, järnvägar, flygplatser och tillståndspliktiga hamnar. Därutöver omfattar miljökvalitetsnormen omgivningsbuller från större vägar, järnvägar och flygplatser i hela Sverige. Kartläggningen och uppdatering av åtgärdsprogram sker kontinuerligt.
- 19.6 Trafikverket och kommuner med mer än 100 000 invånare ska kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram vart femte år. Knivsta kommun omfattas inte av kravet på kartläggning då invånarantalet är mindre än 100 000.
- 19.7 Den ansökta verksamhetens tillskott till årsmedeldygnstrafiken på allmän väg är liten. Jämfört med trafikbullersituationen för befintliga bostäder utmed väg 77 i nuläget, bidrar den framtida trafikökningen till/från Olunda bergtäkt endast med en försumbar ökning av trafikbullernivåerna vid befintliga bostäder, se Bilaga B10, Externbullerutredning som inkluderar trafikbuller.

20. Miljökvalitetsnormer för Luft

- 20.1 För att förhindra att vissa hälsoskadliga ämnen sprids i utomhusluften finns en luftkvalitetsförordning (SFS 2010:477) som innefattar miljökvalitetsnormer. Normerna anger den halt av respektive ämne som maximalt får förekomma i utomhusluften. I tabellen nedan anges miljökvalitetsnormerna för kväveoxid och partiklar.

Ämne	Medelvärdesperiod	MKN-värde ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
NO ₂	Timme	90
	Dygn	60
	År	40
Partiklar (PM10)	Dygn	50
	År	40
Partiklar (PM2,5)	År	25

Tabell 4. Miljökvalitetsnormer för kväveoxid och partiklar. I tillägg finns även utvärderings- och tröskelvärden och angivelser om högsta antal överskridanden för vissa medelvärdesperioder.

- 20.2 Knivsta kommun är medlem i Östra Sveriges luftvårdsförbund. Luftvårdsförbundet har tagit fram luftföroreningskartor (Luftföroreningskartor | SLB-analys) som ger en översiktlig bild av halterna i utomhusluften av partiklar, PM10, och kvävedioxid, NO₂. Av dessa framgår bland annat att den beräknade årsmedelvärdet är mycket lågt och att dygnsmedelhalten NO₂ är $< 12 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i området kring Olunda. Även vad gäller partiklar PM10 är årsmedelvärdet lågt, $< 10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ och dygnsmedelhalten är $< 20 \mu\text{g}/\text{m}^3$.



Figur 9. Beräknade årsmedelhalter NO₂. Kartan är framtagen av SLB-analys på uppdrag av Östra Sveriges Luftvårdsförbund. Läget för verksamheten framgår av pilmarkering.

- 20.3 Den pågående verksamheten medför genom arbetsmaskiner och transporter utsläpp som berör miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid, kolmonoxid och partiklar och i viss mån även normerna för svaveldioxid. Den ansökta verksamheten kan förväntas bidra med ett ökat utsläpp till luft. Skanska har interna riktlinjer för att begränsa påverkan på miljön och minska förbrukningen av bränsle, vilket är fördelaktigt med hänsyn till utsläpp av avgaser. Stora delar av produktionsprocessen för verksamheten är elektrifierad.
- 20.4 Sammantaget bedöms det inte föreligga någon risk för överskridande av miljökvalitetsnormerna för utomhusluft beträffande den ansökta verksamheten.
- 20.5 **Miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten**
- 20.6 Planerad fortsatt och utökad verksamhet innebär en påverkan på grundvattennivåer i omgivningen och avledning av vatten. Inget vatten, varken grund- eller ytvatten, som omfattas av miljökvalitetsnormer, berörs direkt av pågående eller ansökt verksamhet.

- 20.7 Det förekommer inga utpekade grundvattenförekomster och grundvattenmagasin innanför påverkansområdet, dock ligger grundvattenmagasinet (grundvattenförekomsten Sävjaån-Storåns dalgång (Sävjaån-Samnan (WA23980703)), nedströms utsläppspunkten, en sand- och grusförekomst. Förekomsten är belägen ca 3,5 km åt nord-nordväst om verksamheten. Vattnet från bergtäkten släpps som ett ytvatten, till ett vattendrag, vilket ligger på lera och agerar därmed som skydd för grundvattenmagasinet. Därmed bedöms grundvattenförekomsten ej påverkas negativt av utsläpp av vatten. För en utförligare redovisning se avsnitt 5.2 i miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B.
- 20.8 Verksamheten ligger inom huvudavrinningsområdet Norrström (61000) och delavrinningsområdena Mynnar i Sävjaån (663363-161103) och Utloppet av Valloxen (Utloppet av Valloxen). Planerad utökning av verksamheten berör även delavrinningsområdet Inloppet i Valloxen (661753-160853).
- 20.9 Vattnet från verksamheten avleds mot sedimentationsdammar belägna i den nordöstra delen av befintligt verksamhetsområde och avrinner via kulvert och öppet dike genom jordbruksmark mot Storån (SE662938-161712). Nedströms Storån finns vidare ytterligare vattenförekomster, se tabell 5.

	Storån SE662938-161712 (ca 6 km)	Sävjaån mynning – Storån SE663553-160798 (ca 10 km)	Fyrisån Ekoln - Sävjaån, SE663334-160460 (ca 6 km)	Mälaren-Ekoln, SE662707-160167
Kemisk status				
Miljökvalitetsnorm	God kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus	God kemisk ytvattenstatus
Statusklassning	Uppnår ej god	Uppnår ej god	Uppnår ej god	Uppnår ej god
Ekologisk status				
Miljökvalitetsnorm	God ekologisk status 2033	God ekologisk status 2033	God ekologisk status 2033	God ekologisk status 2033
Statusklassning	Måttlig	Måttlig	Måttlig	Måttlig

Tabell 5. Ytvattenförekomster nedströms verksamheten.

- 20.10 Utgående vatten från verksamheten kan innehålla förhöjda halter av främst kväve och suspenderade ämnen till följd av täktverksamheten, men även potentiell risk för t ex metaller till följd av hantering av icke farligt avfall. Metaller förekommer till stor del partikelbundet. Ansökt verksamhet innebär möjlighet till större produktionsmängder och potentiellt större mängder kväve och suspenderade ämnen i utgående vatten.
- 20.11 Villkor med begränsningsvärden för vattenkvalitet förslås i utgående vatten från sedimentationsdammar med avseende på halt av bl.a. totalkväve, suspenderat material, oljeindex samt bly, koppar och zink.
- 20.12 Den ansökta verksamheten bedöms inte ge upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm för nedströms recipienter enligt 5 kap. 4 § miljöbalken. För en utförligare redovisning se avsnitt 5.3 i miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B.

- 20.13 **Belopp ekonomisk säkerhet, 9 kap. 6 e § och 16 kap. 3 § miljöbalken**
- 20.14 Enligt 9 kap. 6 e § miljöbalken får tillstånd till täkt endast meddelas om det för uppfyllandet av de villkor som ska gälla för tillståndet ställs säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken. Säkerheter i samband med miljöfarlig verksamhet syftar till att skydda samhället från att behöva stå kostnaden för efterbehandling i situationer där den ansvariga verksamhetsutövaren försatts i konkurs eller av någon annan anledning inte kan fullfölja sina skyldigheter. En säkerhet bör inte vara större än vad som behövs och inte heller administrativt kostsam. En utgångspunkt bör också vara att säkerheten tillåter att så mycket kapital som möjligt är kvar hos verksamhetsutövaren (se prop. 2006/07:95 s. 110).
- 20.15 Skanska har gjort en platsspecifik beräkning av kostnader för efterbehandling för ett ange ett rimligt belopp för den ekonomiska säkerheten. Mot bakgrund av detta yrkar Skanska att säkerheten för den ansökta verksamheten ska uppgå till 7 100 000 kronor. Föreslaget belopp bedöms vara väl betryggande för sitt ändamål.
- 20.16 **Samlad bedömning**
- 20.17 Med beaktande av de försiktighetsåtgärder och villkor Skanska föreslagit bedöms att den ansökta verksamheten kan bedrivas på aktuella fastigheter med acceptabel påverkan på människors hälsa och miljön. Enligt Skanska föreligger det därmed inga hinder att meddela tillstånd i enlighet med framställda yrkanden och förslag till villkor för verksamheten.
- 21. Tillståndstid**
- 21.1 Skanska ansöker om tillstånd till och med den 31 december 2041.
- 22. Verkställighetsförordnande**
- 22.1 Skanska yrkar att bolaget ska ges rätt att ta i anspråk det tillstånd som mark- och miljödomstolen meddelar utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande). Verkställighetsförordnandet ska gälla för ansökt verksamhet dock undantaget brytning av berg inom utökat brytningsområde på fastigheten Olunda 5:1. Skanska anför följande till stöd för detta yrkande.
- 22.2 Av praxis från Högsta domstolen¹⁰ följer att det åligger verksamhetsutövaren att visa vilka konkreta skäl som talar för ett verkställighetsförordnande och vilka beaktansvärda nackdelar det kan innebära om ett sådant inte meddelas. Verksamhetsutövarens intresse måste med viss marginal väga tyngre än de intressen som talar för att tillståndet får tas i anspråk först när det vunnit laga kraft. Härvid ska särskild hänsyn tas till om irreversibla skador på miljön kan uppstå om tillståndet tas i anspråk omedelbart samt om målet rymmer någon rättsfråga som det kan vara av vikt för ledningen av rättstillämpningen att få belyst i högre instans.
- 22.3 Täktverksamhet har bedrivits på den aktuella platsen sedan 1990-talet. I dag gällande tillstånd gäller till och med 30 juni 2026 respektive 30 juni 2027. Större delen av verksamhetsområdet för den ansökta verksamheten omfattas idag av gällande tillstånd.
- 22.4 Det föreligger inte något starkt allmänt eller enskilt motstående intresse mot den ansökta verksamhetens tillåtlighet, se miljökonsekvensbeskrivningen, Bilaga B. Stora delar av

¹⁰ Högsta domstolens beslut den 15 oktober 2012 i mål nr T 3158-12.

området är sedan tidigare påverkat av befintlig verksamhet och det föreligger ingen risk för skada på några höga naturvärden. Med föreslagna skyddsåtgärder uppstår endast begränsad påverkan på enskilda och allmänna intressen. Genom att undanta det utökade brytningsområdet på fastigheten Olunda 5:1 begränsas det areella anspråket av mark till i huvudsak redan tillståndsgivet ianspråktagande av mark. Det finns idag och en längre tid framöver berg att loss hålla inom befintligt brytningsområde. Verksamheten skulle lida stor skada vid driftstopp. Befintlig betongstation behöver kunna producera betong och förses med bergmaterial för att säkerställa produktion.

- 22.5 Sammantaget kan själva prövningsprocessen och en eventuell överklagandeprocess i Mark- och miljööverdomstolen komma att ta lång tid. Denna tidsaspekt ska ses i ljuset av att avbrott i produktionen kan ge negativa konsekvenser för pågående projekt i försörjningsområdet. Av behovsutredningen står det klart att tåkten är av stor betydelse för regionens materialförsörjning, vilket rent objektivt motiverar att verkställighetsförordnande meddelas. Det är för Skanska mycket betydelsefullt att den ansökte verksamheten får bedrivas även om ett meddelat tillstånd skulle överklagas.
- 22.6 Skanska har vidare inte kunnat identifiera någon särskild rättsfråga i målet som det kan vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att få belyst i högre instans. Föreslagna villkor för verksamheten är sedvanliga och platsvalet torde vara okontroversiellt eftersom området redan är påverkat av täktverksamhet och att platsen med sin närhet till stora motorleder har stora logistiska fördelar. Utifrån de rekvisit som Högsta domstolen uppställt finns det som framgår av det ovanstående inget hinder mot att verkställighetsförordnande beviljas. Skanska anser att de skäl som talar för att verkställighetsförordnande ska meddelas väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan verkställighet får ske.

23. Övriga frågor

23.1 Underlag för bedömning av prövningsavgift

- 23.2 Avgift för prövning av ansökan om tillstånd för vattenverksamhet ska bestå av en grundavgift och en tilläggsavgift. I den ansökte verksamheten avses bortledning av grundvatten ske.
- 23.3 Enligt 3 kap. 4 § Förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, ska grundavgiften enligt 3 § bestämmas med hänsyn till kostnaden för att genomföra de åtgärder och uppföra de anläggningar som behövs för den verksamhet som ansökan avser eller, vid prövning som avses i 2 kap. 7 §, kostnaden för att genomföra de åtgärder som följer av prövningen. Anläggningskostnaden för utförandet av de delar av den ansökte verksamheten som avser vattenverksamhet (anläggande av ny pumpanläggning inom utökat brytningsområde och utökat dammsystem för fördröjning av utflöde m.m.) uppgår till ca 1 miljon kronor. Grundavgiften är 10 000 kronor, om kostnaden är större än femhundra tusen men inte större än en miljon kronor. Skanska bedömer härav att grundavgiften för denna prövning är 10 000 kr.
- 23.4 Beräkning av tilläggsavgiften baseras på den årliga volym av grundvatten som beräknas avledas. Av den hydrogeologiska undersökningen (se Bilaga B9) som utförts som underlag för ansökan framgår att beräknad mängd grundvatten som bortleds. Totalt beräknas ca 14,2 l/s (ca 449 000 m³ /år) vatten avledas, varav grundvattenbortledningen från verksamheten har beräknats till ca 4,8 l/s (151 374 000 m³/år), vid fullt utbruten täkt. Ansökan avser även uttag av vatten för betongtillverkning om 10 000 m³ per år. Baserat

på detta bedömer Skanska att tilläggsavgiften ska vara 15 140 kr (10 öre*151 384 m³ ger 15 140 kr).

23.5 Skanska bedömer sammantaget att den totala ansökningsavgiften ska vara 25 140 kronor.

23.6 **Kungörelse**

23.7 Ansökan kungörs lämpligen i tidningarna Uppsala Nya Tidning, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet.

Som ovan



Elisabeth Werner
(enligt fullmakt)

BILAGOR

Bilaga A1 Översiktskarta

Bilaga A2 Exploateringsplankarta

Bilaga A3 Efterbehandlingsplankarta

Bilaga B Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga B1 Samrådsredogörelse (Bilaga S2:2 och Bilaga S22 (Sekretess))

Bilaga B2 Teknisk Beskrivning (Bilaga T1 (Sekretess))

Bilaga B3 Behovsanalys

Bilaga B4 Lokaliseringsutredning

Bilaga B5 Naturvärdesinventering

Bilaga B6 Revlummer samt övervintringsplatser för groddjur

Bilaga B7 Fågelinventering (Sekretess)

Bilaga B8 Förutsättningar för fladdermöss

Bilaga B9 Hydrogeologisk utredning

Bilaga B10 Externbullerutredning

Bilaga B11 Riskanalys m a p vibrationer, luftstöt våg, stenkast vid sprängning

Bilaga B12 Trafikutredning

Bilaga C Åtaganden Skyddad art (Sekretess)

Bilaga D Handlingsprogram Seveso

Bilaga E	Gällande huvudtillstånd
Bilaga F	Beräkning belopp ekonomisk säkerhet
Bilaga G	Adressuppgift sakägare
Bilaga H	Nyttjanderätt/Arrendeavtal
Bilaga I	Fullmakt och registreringsbevis